

HRVATSKI VOJNIK

Broj 210. Godina V. 17. listopada 2008. www.hrvatski-vojnik.hr BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10•CAD 3,00•AUD 3,30•USA 2,00•CHF 3,50•SLO € 1,80•SIT 430,00•SEK 17,00•NOK 17,00•DKK 5,50•GBP 1,30

Vrhovni zapovjednik Savezničkih snaga za
Europu posjetio MORH i GSOS

Neupitna potpora SAD-a Hrvatskoj na putu u NATO

Ukrcaj budužih brodova HRM-a

Ufinskoj su 14. listopada ukrucana dva broda klase Helsinki, Oulu (62) i Kotka (63), uoči njihova prijevoza u Hrvatsku, gdje će ih nakon tehničkog pregleda preuzeti HRM. Prijevoz se obavlja na temelju Ugovora o nabavci, koji je MORH 17. srpnja ove godine sklopio s finskom tvrtkom Patria Aviation Oy. Prema procjenama stručnjaka, očekuje se da bi se finskim brodovima HRM mogao koristiti još najmanje 10 do 12 godina.

Raketne topovnjače klase Helsinki imaju standardnu istisninu od 280 i punu od 300 tona. Dugačke su 45 i široke 8,9 metara. Maksimalni gaz im je tri metra. Za pogon rabe tri MTU 16V 538 TB92 motora, pojedinačne snage 7,52 MW (10 230 KS). Oni im omogućuju vršnu brzinu od 30 čvorova.

Osnovno im je naoružanje osam vođenih projektila brod-brod Saab RBS 15, kojima su naoružane i naše raketne topovnjače. Maksimalni je domet projektila 70 km. Topničko naoružanje sastoji se od jednog pramčanog topa Bofors 57/70 kalibra 57 mm. Za blisku protuzračnu obranu rabe se i dva dvostruka topa Sako kalibra 23 mm, smještena na nadgrađe iza zapovjednog mosta i jarbola. Umjesto jednog topa moguće je postaviti lanser za lake protu-

zračne projektile Matra Mistral, dometa četiri kilometra. Za kontrolu zračnog prostora i površine mora rabi se motrički radar 9GA 208, a za navođenje topničke paljbe Philips 9LV 225.

Najveća razlika u odnosu na naše raketne topovnjače klase Petar Krešimir, i najveći dobitak, jest činjenica da raketne topovnjače klase Helsinki imaju

ugrađen aktivni sonar Simrad Marine SS 304, te tegljeni sonar Finnyards Sonac/PTA, koji im omogućava otkrivanje zaronjenih podmornica. S druge strane, protupodmorničko im je djelovanje ograničeno na dva bacača protupodmorničkih bombi.

Posada se sastoji od 30 časnika, dočasnika i mornara.

(izvor: Jane's Fighting Ships 2006-2007)

Pripremili M. GALIĆ i D. VLAHOVIĆ

Nakladnik:
MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@morf.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vpintar@morf.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@morf.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@morf.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,
(marija.alvir@morf.hr), Leida Parlov,
Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morf.hr)

Priveđen: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Preplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci 30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d., Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj 165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice pošalju na adresu TISAK trgovac d.d. Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisk:

Tiskara Zelina d.d.,
K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>

E-mail: hrvujnik@morf.hr

Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2008.

Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Izlazak iz sustava po mnogo povoljnijim uvjetima

"Tek onog trenutka kada je netko u OS-u stavljen na raspolaganje može se izjasniti za dragovoljno napuštanje sustava u skladu s odredbama Odluke"...

Strana 4

Vrhovni zapovjednik Savezničkih snaga za Europu posjetio MORH i GSOS

Ističući doprinos Hrvatske u misiji ISAF u Afganistanu i napominjući kako naše napore u tom pogledu iznimno cijene i NATO i Savezničko zapovjedništvo za Europu, general Craddock je izjavio: "To je teška i opasna zadaća, ali to pokazuje vašu profesionalnost i posvećenost zajedničkom cilju da se izgradi bolja budućnost"

Strana 6

Pripadnici OSRH-a na triatlonskoj utrci Ironman

Dvojicu "ljudi od željeza" možete naći i među hrvatskim vojnicima: na Ironmanu održanom 9. rujna u Poreču povodom Memorijala Marijana Pedišića, desetnik Dario Ivanagić i kapetan korvete Deni Dumanić uspješno su prošli stazu i osvojili drugo, odnosno četvrtu mjesto...

Strana 14

Moderna oklopljena vozila

Različite prijetnje potaknule su zahtjev za laganim oklopljenim vozilima pogonske konfiguracije 4 X 4, sposobnima za prijevoz dviju i šest osoba, koja mogu obavljati borbene zadaće ili pružati paljbenu potporu. Ta vozila često zamjenjuju neoklopljena laka namjenska vozila

Strana 21

Naslovnicu snimio Davor KIRIN

Nova Odluka o visini otpremnine za državne službenike i namještenike MORH-a i OSRH-a kojima služba prestane zbog preustroja ili smanjenja snaga

Izlazak iz sustava po mnogo povoljnijim uvjetima

"Tek onog trenutka kada je netko u OS-u stavljen na raspolaganje može se izjasniti za dragovoljno napuštanje sustava u skladu s odredbama Odluke"... Odluka se trenutačno ne primjenjuje na upravni dio Ministarstva obrane jer nije započeo postupak preustroja i smanjenja, koji je preduvjet da bi netko bio stavljen na raspolaganje kad je riječ o službenicima ili dobio rješenje o poslovno uvjetovanom otkazu kad je riječ o namještenicima..."

Leida PARLOV

Preustroj i brojčano smanjenje Ministarstva obrane i Oružanih snaga dugotrajan je, složen i nimalo lak ni jednostavan posao. Preustrojem su obuhvaćene sve kategorije zaposlenika pa tako i državni službenici i namještenici, koji od lipnja ove godine, ako u sklopu preustroja ostanu bez radnog mesta, mogu napustiti sustav po mnogo povoljnijim uvjetima.

Naime, od lipnja ove godine na snagu je stupila nova Odluka o visini otpremnine za državne službenike i namještenike MORH-a i OSRH-a kojima služba prestane zbog preustroja ili smanjenja snaga. U odnosu na prethodnu Odluku iz 2005., ova nova svim državnim službenicima i namještenicima koji zbog preustroja postanu "višak" pruža mogućnost izlaska iz sustava MO i OS po još povoljnijim uvjetima. Kako bismo doznali nešto više o mogućnostima i uvjetima te razjasnili moguće nejasnoće o načinu primjene Odluke, razgovarali smo s Tomislavom Čulinom, načelnikom Odjela službenika i namještenika u Personalnoj službi Uprave za ljudske resurse MORH-a. Ova Odluka ministra obrane, napomenuo je naš sugovornik, rezultat je socijalnog partnerstva i pregovaranja Sindikata državnih i lokalnih službenika i namještenika i Sindikata vojnih službenika i namještenika i MORH-a, a otpremnine koje su njome propisane izrazito su stimulativne. Naime, pri njezinu doноšenju uzelo se u obzir smanjenje MORH-a i OSRH-a i dugotrajnost tog procesa, te se poštovao i doprinos što su ga zaposlenici koji izlaze iz sustava dali njegovoj izgradnji.

Primjenjuje se na sve državne službenike i namještenike u MORH-u i OSRH-u, koji se u skladu s preustrojem ne mogu raspoređiti na odgovarajuće ustrojbeno radno mjesto. Stavljanje na raspolaganje u OS-u provodi se u skladu s Odlukom o odabiru i raspoređivanju državnih službenika i namještenika u OS-u tijekom preus-

nutačno se na odgovarajući način ova Odluka primjenjuje samo na bivšu Službu za gospodarenje nekretninama, koja više nije u ustroju te se njezini djelatnici mogu iskazati kao neraspoređeni ako njihov rad nije nužan u prijelaznom razdoblju do potpunog izdvajanja uslužnih djelatnosti iz sustava. "Odluka se trenutačno ne primjenjuje na upravni dio Ministarstva obrane jer nije započeo postupak preustroja i smanjenja, koji je preduvjet da bi netko bio stavljen na raspolaganje kad je riječ o službenicima ili dobio rješenje o poslovno uvjetovanom otkazu kad je riječ o namještenicima", rekao je Čulina te napomenuo kako je, da bi se Odluka primjenjivala na upravni dio Ministarstva obrane, prethodno potrebno donijeti novu Uredbu o unutarnjem ustrojstvu MORH-a. Uredbu donosi Vlada Republike Hrvatske, a u skladu s njom ministar donosi Pravilnik o unutarnjem redu. "Tek će se tada, u skladu s Pravilnikom i Zakonom o državnim službenicima, državni službenici MORH-a koji se neće moći raspoređiti na nova ustrojbeni radna mjesta moći staviti na raspolaganje (za namještenike se na odgovarajući način primjenjuju opći propisi o radu) i dragovoljno napustiti sustav u skladu s odredbama Odluke", pojasnio je Čulina. Taj postupak je u tijeku. Rokove je, naravno, nezahvalno prognozirati, ali ono što je bitno, napominje, kad je riječ o upravnom dijelu Ministarstva obrane, jest da se ništa ne može raditi u suprotnosti s postojećim Pravilnikom o unutarnjem redu i propisima za državne službenike i namještenike.

Od lipnja ove godine na snagu je stupila nova Odluka o visini otpremnine za državne službenike i namještenike MORH-a i OSRH-a kojima služba prestane zbog preustroja ili smanjenja snaga. U odnosu na prethodnu Odluku iz 2005., ova nova svim državnim službenicima i namještenicima koji zbog preustroja postanu "višak" pruža mogućnost izlaska iz sustava MO i OS po još povoljnijim uvjetima.

troja od studenoga prošle godine. U skladu s njom izvršeno je bodovanje te je u tijeku postupak raspoređivanja djelatnika. "Tek onog trenutka kada je netko u OS-u stavljen na raspolaganje može se izjasniti za dragovoljno napuštanje sustava u skladu s odredbama Odluke", napomenuo je Čulina.

Kad je o državnim službenicima i namještenicima MORH-a riječ, tre-

U skladu s ovom Odlukom, državni službenik koji je stavljen na raspolažanje, odnosno namještenik kojem se donese rješenje o prestanku radnog odnosa, te se odluči za dragovoljno napuštanje sustava, dobiva po jednu bruto plaću za svaku godinu službe provedene u MORH-u i OSRH-u. Usپoredbe radi, svugdje drugdje u državnoj službi dobiva se 65 posto neto plaće. Uz to, dobiva se i 65 posto prosječne neto plaće za svaku godinu kontinuiranog rada u državnoj službi prije stupanja u radni odnos u MO i OS. Svi državni službenici i namještenici kojima je priznat status hrvatskog branitelja imaju pravo na uvećanje otpremnine od 525,00 kn i to, za svaki puni mjesec dana sudjelovanja u Domovinskom ratu, bilo da su bili u pričuvi ili u radnom odnosu. Svima koji se u roku od mjesec dana od stavljanja na raspolažanje ili, kad je riječ o namještenicima MORH-a, od donošenja rješenja o prestanku radnog odnosa pismeno izjasne za dragovoljni odlazak te u tom roku i napuste sustav, otpremnina se uvećava 100 posto, a ako to učine u roku od tri mjeseca u OSRH, odnosno 45 dana u upravnom dijelu MO, uvećava se za 50 posto. Ovo dodatno uvećanje odnosi se samo na radni staž u MO i OSRH. Odluka i uvećanje otpremnine u skladu s njom, napomenuo je Čulina, primjenjuje se i na visoku i višu stručnu spremu, što u smislu dodatnog uvećanja nije bilo moguće u skladu s prijašnjom odlukom. "Odluka je već sama po sebi izrazito stimulativna, i bez dodatnog uvećanja otpremnine. Ono je samo još dodatna stimulacija. Napredak u odnosu na prethodnu Odluku jest, između ostalog, i u tome što su pravo na 100 ili 50 posto uvećanu otpremninu dobili i djelatnici s visokom i višom stručnom spremom, a to prije nije bio slučaj", istaknuo je.

Bitno je napomenuti i da će se državnom službeniku i namješteniku, ako je dio službe bio DVO, to ubrojiti u otpremnину, također po kriterijima Odluke koja se odnosi na državne službenike i namještenike.

Novina u odnosu na "staru" odluku jest i mogućnost dokupa dijela mirovine, što, pojasnio je Čulina, nije dokup staža, kako se to često misli. Ova odredba odnosi se isključivo na osobe koje ispunjavaju uvjete za staros-

nu ili prijevremenu starosnu mirovinu, pri čemu bi ta mirovina bila veća. Dokup mirovine dobili bi u odgovarajućim mjesечnim obrocima, koje bi im uz mirovinu, što će je dobivati

obročnih isplata dokupljene mirovine. Naime, odabirom dokupa mirovine gubi se pravo na otpremnину. Svi oni koji izadu iz sustava MO i OS uz otpremnинu predviđenu ovom Odlukom ne mogu se u roku od tri godine zaposliti kod korisnika državnog proračuna RH, kao ni u trgovackim društima koja su u stopostotnom vlasništvu RH, a koja su osnovana radi obavljanja poslova za potrebe MORH-a.

Inače, u skladu s propisima za državne službenike i namještenike te općim propisima o radu, službenik MORH-a na raspolažanju može biti do 2,5 mjeseca, koliko može trajati i otkazni rok za namještenika određen rješenjem o prestanku radnog odnosa, a službenik i namještenik Oružanih snaga na raspolažanju može biti šest mjeseci.

"Već u fazi planiranja prijedloga za raspored, čelnici ustrojbenih jedinica bi trebali upoznati zaposlenike s njihovom perspektivom i mogućnošću pismenog izjašnjavanja o uvjetima ostvarivanja uvećane otpremnine. Podaci o omima koje nije moguće rasporediti zbog smanjenja brojčane veličine ili zato što ne ispunjavaju stručne uvjete za raspored dostavljaju se Personalnoj službi, koja u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu novog Pravilnika o unutarnjem redu mora donijeti rješenje o stavljanju na raspolažanje ili o rasporedu na novu dužnost. U načelu, tko bude višak u svojoj ustrojbenoj jedinici bit će vjerojatno višak u cijelom sustavu jer se svi segmenti sustava smanjuju istodobno", rekao je Čulina. Do sada je u skladu s odredbama ove Odluke iz OS-a otišlo više od 350 djelatnika, što je nekih desetak posto od ukupnog broja službenika i namještenika u OS-u.

Načelnik Odjela službenika i namještenika je istaknuo i to kako je njihov odjel otvoren za sve upite vezane uz izlazak iz sustava. "Svi koji žele mogu nam se obratiti i dobiti informacije koje će im pomoći u razrješavanju mogućih nejasnoća u tumačenju ove Odluke, čime možemo pomoci pri donošenju odluke u slučaju kad postoji dvojba 'prihvati uvećanu stimulativnu otpremnинu ili ne', što u konačnici može biti isključivo osobna odluka svakog pojedinca", zaključio je naš sugovornik. ■

U skladu s Odlukom, državni službenik koji je stavljen na raspolažanje, odnosno namještenik kojem se donese rješenje o prestanku radnog odnosa, te se odluči za dragovoljno napuštanje sustava, dobiva po jednu bruto plaću za svaku godinu službe provedene u MORH-u i OSRH-u. Uz to, dobiva se i 65 posto prosječne neto plaće za svaku godinu kontinuiranog rada u državnoj službi prije stupanja u radni odnos u MO i OS. Svi državni službenici i namještenici kojima je priznat status hrvatskog branitelja imaju pravo na uvećanje otpremnine od 525,00 kn i to, za svaki puni mjesec dana sudjelovanja u Domovinskom ratu, bilo da su bili u pričuvi ili u radnom odnosu. Svima koji se u roku od mjesec dana od stavljanja na raspolažanje ili, kad je riječ o namještenicima MORH-a, od donošenja rješenja o prestanku radnog odnosa pismeno izjasne za dragovoljni odlazak te u tom roku i napuste sustav, otpremnina se uvećava 100 posto, a ako to učine u roku od tri mjeseca u OSRH, odnosno 45 dana u upravnom dijelu MO, uvećava se za 50 posto. Ovo dodatno uvećanje odnosi se samo na radni staž u MO i OSRH.

prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, pojasnio je, isplaćivalo osiguravajuće društvo, pri čemu treba obratiti pozornost na iznos uvećane otpremnine i očekivanu trajnost

Vrhovni zapovjednik Savezničkih snaga za Europu posjetio MORH i GSOS

Neupitna potpora SAD-a Hrvatskoj na putu u NATO

Ističući doprinos Hrvatske u misiji ISAF u Afganistanu i napominjući kako naše napore u tom pogledu iznimno cijene i NATO i Savezničko zapovjedništvo za Europu, general Craddock je izjavio: "To je teška i opasna zadaća, ali to pokazuje vašu profesionalnost i posvećenost zajedničkom cilju da se izgradi bolja budućnost"

Marija ALVIR, snimio Davor KIRIN

Vrhovni zapovjednik Savezničkih snaga za Europu general zbora Bantz John Craddock, u pratinji izaslanstva NATO-a, posjetio je 14. listopada Ministarstvo obrane i Glavni stožer OSRH-a te se sastao s ministrom obrane Brankom Vukelićem i načelnikom GSOS-a generalom zbora Josipom Lucićem.

Ministar Vukelić i general Craddock izrazili su zadovoljstvo održanim sastankom, na kojem su razgovarali o dosadašnjim postignućima MORH-a i OSRH-a na putu u NATO te o sigurnosnoj situaciji u regiji, kao i o doprinosu Hrvatske UN-ovim i NATO-ovim misijama potpore miru.

"Prošli smo sve aktivnosti obavljene u sklopu reformi Ministarstva obrane i Oružanih snaga i obostrano konstatirali da je Republika Hrvatska već mnogo toga učinila kako bi postala punopravna članica NATO-a", rekao je ministar Vukelić, dodajući da je i ovim sastankom potvrđena neupitna potpora SAD-a Hrvatskoj na putu u NATO. Ističući da su u tom pogledu MORH i OSRH ispunili sve dosadašnje preduvjete, napomenuo je da mnogo toga još predstoji te da će sve biti dovršeno do očekivanog prijema Hrvatske u punopravno članstvo Sjevernoatlantskog saveza. "I ovom prigodom jasno sam dao do znanja da će Hrvatska u sklopu A3 iniciativa nastaviti surađivati sa zemljama u regiji i nakon ulaska u NATO", istaknuo je Vukelić, napominjući da je Hrvatskoj iznimno važna

stabilnost i mir u regiji te da je spremna prenijeti svoja iskustva zemljama u susjedstvu.

Osvrnuvši se na razgovor o mirovnim misijama u kojima Hrvatska aktivno sudjeluje diljem svijeta, ministar Vukelić je napomenuo da je naš dosadašnji angažman ocijenjen iznimno značajnim, istaknuvši: "To je opredjeljenje Republike Hrvatske, da budemo odgovorna članica međunarodne zajednice te da aktivnim sudjelovanjem pridonosimo izgradnji i očuvanju stabilnosti i mira diljem svijeta, jer mi u Hrvatskoj dobro znamo što mir i stabilnost znače za razvoj zemlje."

General Craddock posebno je istaknuo doprinos Hrvatske u misiji ISAF u Afganistanu, napominjući kako naše napore u tom pogledu iznimno cijene i NATO i Savezničko zapovjedništvo za Europu. "To je teška i opasna zadaća, ali to pokazuje vašu pro-

■ "Prošli smo sve aktivnosti obavljene u sklopu reformi Ministarstva obrane i Oružanih snaga i obostrano konstatirali da je Republika Hrvatska već mnogo toga učinila kako bi postala punopravna članica NATO-a", rekao je ministar Vukelić

fesionalnost i posvećenost zajedničkom cilju da se izgradi bolja budućnost", izjavio je, dodavši da Hrvatska daje golemi doprinos i u sklopu europskih snaga te da su prepoznati i naši napor u jačanju stabilnosti u regiji. Pozdravljajući sve te hrvatske doprinose, Craddock je na kraju poručio: "Bit ćemo sretni kad dovršite tranziciju iz partnera u punopravnu članicu NATO saveza." ■

Susret najtežih vojnih invalida Domovinskog rata u MORH-u

U organizaciji udruge "Bedem ljubavi 1991", a uz potporu Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, u Zagrebu je održan četrnaesti susret najtežih vojnih invalida Domovinskog rata.

Na tom već tradicionalnom druženju u MORH-ovu restoranu "Zvonimir" okupilo se oko stihostu najtežih ratnih vojnih invalida s obiteljima, a uime Vlade pozdravila ih je predsjednica Jadranka Kosor. Ona je istaknula da je država potpuno zbrinula sve stopostotne hrvatske ratne vojne invalide prve skupine, njih 493, podsjetivši da je njihovo stambeno zbrinjavanje u cijelosti riješeno do kraja prošle godine. Osim najtežim invalidima prilagođene kuće ili stanove, resorno ministarstvo dodijelilo im je i 358 automobila, podsjetila je ministrica Kosor te njavila kupnju 108 novih. Napomenula je da je iznimno važna i

skrb o zdravlju najtežih invalida, dodavši da im je organizirano liječenje u hiperbaričnoj komori u Splitu, koje je dosad prošlo njih 30-ak, te da je u tijeku provedba programa sistematskih pregleda, u koji su uključene i supruge invalida, kojima je pak priznat status njegovateljica. Predsjednik Udruge stopostotnih ratnih vojnih invalida Domovinskog rata prve skupine, Đuro Glogoški, izrazio je zadovoljstvo dosadašnjom brigom državnih institucija koje skrbe o braniteljima najtežim invalidima, ističući da su zahvalni što im je resorno ministarstvo omogućilo i sistematske zdravstvene preglede. Uz svečani ručak, članice "Bedema ljubavi", predvođene predsjednicom Ljerkom Pavić, priredile su i prigodan program u kojem je nastupila Klapa Hrvatske ratne mornarice "Sveti Juraj".

M. ALVIR

snimio T. PAVLEK

Sastanak predstavnika obalnih straža SAD i RH

U Zapovjedništvu HRM 2. listopada održan je sastanak predstavnika obalnih straža SAD i RH sa svrhom jačanja bilateralne suradnje i razmjene iskustava u području nadzora i zaštite državnih interesa na moru.

Izaslanstvo Obalne straže SAD činili su kapetan bojnog broda John W. Koster, kapetanica korvete Kailie Benson i kapetan korvete Billy Rimbock iz Obalne straže SAD, kapetan fregate FW. Mosenfelder, VIZ SAD u RH, i Sara Litke iz Veleposlanstva SAD u RH. Hrvatsku stranu predstavljali su viceadmiral Zdravko Kardum, zapovjednik Obalne straže RH, i njegov zamjenik kapetan bojnog broda Boris Katičić, te pukovnik Predrag Palac sa suradnicima.

Nakon uvodnih obraćanja, kapetan bojnog broda Katičić prezentirao je našu Obalnu stražu, te upoznao američke kolege s njezinom organizacijom, misijama, zadaćama, zonom odgovornosti, koordinacijom s drugim tijelima državne uprave na moru, međunarodnim aktivnostima i planovima za budućnost. Potom je održana prezentacija Obalne straže SAD, a naglasak je stavljen na aktivnosti i misijama u Europi

(ACTEUR) te stanje Međunarodnog programa sigurnosti u lukama Obalne straže SAD (US Coast Guard International Port Security Program).

Stalni predstavnici Obalne straže SAD nalaze se u mnogim europskim državama, jer je zona odgovornosti ACTEUR-a Europa, Afrika i Bliski istok. Područja djelovanja ACTEUR-a jesu: sigurnost na moru, zaštita pomorskog okoliša, nadzor i sigurnost pomorskog prometa te zaštita pomorskih država. Istaknute su glavne misije ACTEUR-a: upravni poslovi za brodove pod američkom zastavom, državna kontrola luka, međunarodna sigurnost luka, pomorski okoliš, međunarodne aktivnosti i suradnja. U sklopu programa međunarodne sigurnosti luka potpisana je suradnja s 88 država u Europi, Africi i Aziji. Na kraju je istaknuta potreba još intenzivnije suradnje obalnih straža SAD i RH s naglaskom na razmjeni časnika, te školovanju i obuci djelatnika Obalne straže RH u institucijama Obalne straže SAD-a.

OJI

Andrija Matijaš Pauk (9. listopada 1995.)

Prošlo je trinaest godina od pogibije general bojnika Andrije Matijaša Pauka, jednog od osnivača i zapovjednika 4. gardijske brigade.

Andrija Matijaš rođen je 31. srpnja 1947. u Marini pokraj Trogira. Bio je profesionalni vojnik, stručnjak za tenkove i oklopnu borbu, te izvrstan sportaš u više disciplina. Na početku Domovinskog rata i stvaranja Hrvatske vojske pridružio se brojnim dragovoljcima u obrani Lijepo Naše, u čijim je redovima njegovo vojno znanje bilo itekako dobrodošlo. "Vatreno krštenje" doživio je na Banovini, a potom dolazi u 4. gardijsku brigadu, u kojoj je ostao do kraja. Kao zapovjednik jedne od satnija pokazao je iznimno ratničko umijeće i golemu hrabrost, a od prvih zarobljenih tenkova ustrojava oklopnu bojnu i postaje njezinim zapovjednikom. Nakon uspješnih borbi za Dubrovnik, nas-

tavlja nizati pobjede na šibenskom i zadarskom bojištu, a u operaciji Maslenica biva čak triput ranjen u istom danu, no unatoč tome ne po-sustaje. Nizale su se akcije i operacije jedna za drugom - Zima 94, Skok 1, Skok 2, Ljeto 95... Kao načelnik stožera uspješno vodi 4. gbr u pripremama za Oluju, a sa svojim tenkistima u Knin je ušao kao zamjenik zapovjednika te čuvene brigade HV-a. Uslijedio je Južni potez, ujedno njegov posljednji potez. General Andrija Matijaš Pauk poginuo je 9. listopada 1995. u sukobu sa srpskim snagama na ulazu u Mrkonjić-Grad u BiH. I toga posljednjeg dana rata bio je u prvima redovima predvodeći Četvrtu. Njemu u spomen ta ratna brigada Hrvatske vojske dobila je naziv *Pauci*, a njihova kninska vojarna također nosi njegovo ime.

M. ALVIR

Blago Zadro (16. listopada 1991.)

Simbol herojskog otpora velikosrpskom agresoru s čuvene Trpinjske ceste i prvi imenovani general Hrvatske vojske Blago Zadro poginuo je prije sedamnaest godina, ne dočekavši ostvarenje svoga sna o sloboodnoj i neovisnoj hrvatskoj državi.

Rođen je 3. ožujka 1944. u Donjim Mamićima pokraj Gruda, a kao desetogodišnjak doselio se iz rodne Hercegovine zajedno s obitelji u Borovo Naselje, gdje je završio školju, zaposlio se i osnovao obitelj. Početkom demokratskih promjena, aktivno se uključio u politički život toga kraja i postao predsjednik mjesnog ogranka HDZ-a. Predvidjevši događaje koji su ubrzo uslijedili, organizirao je i obranu u Borovu, koja se pokazala posebno učinkovitom na Trpinjskoj cesti - "groblju tenkova". Iako nije bio vojno školovan, kao zapovjednik 3. bojne legendarne 204. vukovarske brigade pokazao se izvrsnim organizatorom obrane Borova Naselja. Bio je hrabar i odlučan, zapovjednik koji je u borbu kretao prvi, no iz jedne se nije vratio. Poginuo je u jeku borbi na

krajnjem istoku Hrvatske, 16. listopada 1991., pogoden rafalom iz neprijateljske zasjede. Iza njega je ostala supruga i tri sina, no najstariji Robert (1969.) nedugo nakon bitke za Vukovar pogiba tijekom borbi na Kupreškom polju. Blago je pokopan tek 1998. godine, nakon što su identificirani njegovi posmrtni ostaci, ekshumirani iz masovne grobnice na vukovarskom Novom groblju, a Robert godinu dana poslije, identificiran iz zajedničke grobnice u Zagrebu nakon što je godinama njegova sudbina bila nepoznata. Otac i sin Zadro počivaju na vukovarskom Memorijalnom groblju žrtava iz Domovinskog rata, u Aleji hrvatskih branitelja, a u spomen na Blagu Zadru Zapovjedno-stožerna škola OSRH-a nosi njegovo ime.

M. ALVIR

Seminar u RACVIAC-u na temu "Sprečavanje sukoba"

Europska zajednica - vodeža organizacija za sprečavanje sukoba u regiji

Svi su se predavači i sudionici složili u jednome, a to je da je Europska zajednica sa svojim zahtjevima što ih postavlja zemljama članicama, te svojim nadzornim tijelima i normama, trenutačno najuspješnija organizacija u sprečavanju sukoba...

—Natalija BOČKAJ

RACVIAC - Središte za sigurnosnu suradnju organizirao je 13. i 14. listopada seminar na temu "Sprečavanje sukoba" u prostorima vojarne "Vitez Damir Martić" u Rakitju. Na seminaru je bilo 36 sudionika iz različitih zemalja regije Jugoistočne Europe i šire (Albanijske, BiH, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Italije, Srbije, Rumunjske, Slovenije, Sjedinjenih Američkih Država, Turske, i Velike Britanije od čega jedanaest uglednih predavača predstavnika različitih međunarodnih vladinih i nevladinih organizacija i ustanova, te europskih sveučilišta poput University of Nottingham, OEES, EPLO, George C. Marshall Center, UNDP (United Nations Development Programme) Croatia, EastWest Institute, Democratisation Policy Council, International Institute of Humanitarian Law, SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute), EU Centre for Conflict Prevention, te Sveučilište u Zagrebu - Fakultet političkih znanosti.

Svrha seminara bila je ponuditi sudionicima pregled nekih teoretskih pojmoveva koji se upotrebljavaju za opis, analizu i ocjenjivanje sprečavanja sukoba. Ta se svrha namjeravala postići na više razina: raspravom o različitim definicijama sprečavanja sukoba i o tome kako se pojedine razlike manifestiraju u trenutku kada dođe do sprečavanja ciklusa sukoba; opskrbiti sudionike oruđem za kritičko proučavanje različitih sukoba i moguće primjene različitih pristupa; ispitati kako međunarodni čimbenici pristupaju problemu sprečavanja sukoba; raščlaniti važnost preventivne politike; predstaviti naučene lekcije o sprečavanju sukoba u Jugoistočnoj Europi, te zadnje, ali ne manje važno - raspraviti ulogu medija u krugu sprečavanja sukoba.

O ulozi medija izuzetno zanimljivo i atraktivno predavanje održala je dr. Mirjana Grbeša, profesorica Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Nadalje su predstavljene tri razine provedbe sprečavanja sukoba, a to su operativno, strukturalno i sustavno sprečavanje. Također, snažan naglasak stavljen je na prvu fazu sprečavanja sukoba, odnosno izbjegavanje eskaliranja nasilja, te proučavanje veze između ciljeva pri sprečavanju sukoba i odbira trenutka za interveniranje.

Uvodnim govorom skupu se obratio direktor RACVIAC-a Nedžad Hadžimusić, a kroz predavanja ostalih stručnjaka iz tog područja provlačila se ideja o potrebi bolje koordinacije između različitih organizacija koje se bave sprečavanjem konflikta, poput UN-a, OEES-a, Vijeća Europe,

snimio I. SKENDEREROVIĆ

NATO-a, različitih nevladinih organizacija i drugih, uz nužno uključivanje civilnog društva usmjeravanjem na zajedničke interese. U tom smislu svi su se složili o važnosti ranog upozoravanja na razvoj krize.

Veleposlanik Ortwin Hennig, potpredsjednik East West Instituta, istaknuo je neke slabosti koje se moraju prevladati, a to je nedostatak lobista u tom području, nedostatak pristupa koji bi išao od vrha do dna, te slabosti u primjeni zbog nesklada između teorije i prakse. Sukobi su životna realnost, samo je potrebno naučiti društvo kako ih miro-ljubivo rješavati (npr. tihom preventivnom diplomacijom).

Iako ponekad obeshrabruje činjenica da ne možemo pouzdano znati je li neki program sprečavanja sukoba učinkovit ili nije, odnosno bi li sukob izbio da nismo poduzeli mjere, ipak nam istraživanje o tome što sve utječe na nastajanje sukoba daje smjernice kako barem smanjiti šanse njegove eskalacije. Kao što je istaknuo John Kriendler iz Centra George C. Marshall, s obzirom na složenost uzročnosti, kao i mjera koje treba poduzimati, ne možemo govoriti o znanosti sprečavanja sukoba, ali svakako možemo o umjet(š)nosti, umijeću.

Svi su se predavači i sudionici složili u jednome, a to je da je Europska zajednica sa svojim zahtjevima što ih postavlja zemljama članicama, te svojim nadzornim tijelima i normama, trenutačno najuspješnija organizacija u sprečavanju sukoba. ■

Odabir ekipa i učinkovitost vojničkih zadaža

U vojsci, zapovjednici koji dobro poznaju svoje ljudi znaju da određene kombinacije njihovih podređenih jednostavno nisu učinkovite, iako je pojedinačno riječ o kvalitetnim i sposobnim pojedincima...

Suzana FILJAK

Vjerljivo je iskustvo svakog zaposlenog da je na radnom mjestu bar jednom došao u konflikt, odnosno imao nesporazum i problem s drugom osobom. S nekim ljudima surađujemo bolje, a s drugima smo u stalnom latentnom ili čak otvorenom sukobu i čini se kako se nikako ne postiže kompromis i ne nalazi zajednički jezik. U takvim slučajevima svaki, pa i najmanji problem može dovesti do svađe i prekida nužne komunikacije. Za razliku od privatnih odnosa, posao zahtjeva minimalnu suradnju svih uključenih kako bi se zadaće i poslovi odradili uspješno i na vrijeme. Uz poboljšanje komunikacijskih vještina, što može sprječiti razvoj nepovoljnih međuljudskih odnosa, valja posebnu pozornost posvetiti slaganju radnih ekipa. Uspješnost funkciranja ekipa i kvaliteta suradnje vidi se upravo u kriznim situacijama. Postojeće nerazumijevanje i neslaganje ne samo da otežava obavljanje zadaća, već može pojačati krizu dovedeći u pitanje i sigurnost ljudi u takvoj situaciji.

Česta izreka, prisutna posljednjih desetljeća u modernom poslovnom svijetu, da je različitost dobra, nije tako idealna kako se prvočinila. Politika površinskog odabira različitih osoba u ekipi prema vanjskim atributima (dob, spol, razlike u socijalnim i demografskim obilježjima zaposlenika), koju su menadžeri brojnih tvrtki prihvatali, pokazala se nedovoljno kvalitetnom ako se nisu uzimale u obzir psihološke značajke osoba koje su doista bitne za ekipni rad. U vojski, zapovjednici koji dobro poznaju svoje ljudi znaju da određene kombinacije njihovih podređenih jednostavno nisu učinkovite, iako je pojedinačno riječ o kvalitetnim i sposobnim pojedincima.

Ekipe se formiraju upravo zato što više ljudi lakše i uspješnije obavlja postavljene zadaće nego pojedinac sam. Osim toga, za ostvarenje složenijih zadaća potrebno je obaviti niz koraka za koje su sposobljeni samo neki pojedinci. Kako ne bi dolazilo do destruktivnih sukoba među članovima i kako bi se uspješno ostvarili postavljeni ciljevi, pojedinci unutar ekipa moraju imati određene zajedničke osobine: slične značajke osobnosti; me-

đusobno dopunjavanje u načinu rješavanja zadaća i pristupu problemu; dobra komunikacija i razumijevanje (razgovor, izmjena misli i osjećaja te prepoznavanje neverbalnih znakova i signala kod drugog člana ekipa); visok stupanj zajedništva (kohezije) i povjerenja; slični stavovi, vrijednosni sustav, uvjerenja, navike; zajednička orijentiranost na zadaću, te znanja, sposobnosti i vještine koje se međusobno nadopunjaju.

Učinkovitost ekipa i posljedice ekipnog rada možda su najočiglednije i najmjerljivije upravo u vojnoj organizaciji. Neke vojne zadaće mogu obavljati jedino uvježbane ekipе vojnika (različite intervencije, većina mirovnih zadaća, promatračke misije, pregovaračke ekipе u talačkim situacijama, posebne operacije, osiguranje i pratnja štićenih osoba, ophodnje, kao i većina vojnopolicijskih poslova). Neuspјeh u ostvarenju zadaća često može biti prouzročen upravo time što je skupina za rješavanje zadaće sastavljena od osoba koje nemaju razvijen osjećaj za ekipni rad, ili se ne slažu s drugim članovima ekipе.

Takvi pojedinci mogu vrlo uspješno obavljati poslove u drukčije kombiniranim radnim skupinama ili pak one gdje je nužan individualni rad i pristup poslu. Često smo skloni zastupati mišljenje da individualni konflikti ne smiju utjecati na profesionalnost u poslu, no praksa je malo drukčija i, ako se radi o izuzetno važnim ili za život opasnim zadaćama, valjalo bi voditi računa da u ekipama za njihovo izvršenje ne bude međusobne netrpeljivosti i konflikata. Neke vrlo rizične operacije mogu završiti katastrofalnim posljedicama ako se zanemari postojeći "nesklad i napetost" među članovima ekipе.

Postoje zakonitosti i o kritičnom broju članova koji osiguravaju uvjete za uspješnost ekipе. Premalen kao i prevelik broj pojedinaca jednako može narušavati učinkovitost. Optimalan broj članova u radnoj skupini ovisi o nizu uvjeta: o vrsti zadaće, vremenu u kojem se posao mora obaviti, znanjima i osobinama članova, stilu zapovijedanja, načinu rada i drugo. Stručni savjeti za dobar odabir pojedinaca i njihova zajednička psihološka priprema pomazu zapovjedniku pri oblikovanju ekipa te tako znatno povećava učinkovitost i sigurnost u obavljanju zadaća. ■

Dan neovisnosti u Kabulu

Kako obilježiti ovaj veliki praznik, a tako daleko od domovine? To pitanje postavljeno je na radnom sastanku sastavnica 12. HRVCON u Kabulu, koji je vodio zapovjednik brigadir Zlatko Ferenčević i koji je završio zaključkom da taj dan treba proslaviti svečano, i to u svim dijelovima Afganistana gdje se nalaze pripadnici OSRH. Tako je i bilo u svim kampovima u kojem borave pripadnici OSRH: svečano, skromno i na čast onima koji su dali život kako bismo mi koji smo sada u misiji mogli prenositi hrvatsko ime na sve kontinente.

Posebno svečano bilo je u Kabulu. Na svečanost su pozvani visoki časnici iz sastava zapovjedništva ISAF-a, zapovjedništva RCC-a na čelu sa zapovjednikom general bojnikom francuske vojske Michelom Stollsteinerom te svи ostali gosti suradnici i prijatelji pripadnika 12. HRVCON.

snimio F. KRVIC

Protokolarni dio obilježavanja Dana neovisnosti počeo je s misom u kapelici Gospe Fatimske, koju je služio don Milenko Majić, a nastavljen je svečanim postrojavanjem ispred hrvatskog kampa Cobra, prigodom čega je pročitana čestitka načelnika GSOSRH-a. Svi gosti i uzvanici pozvani su na večeru i osvježenje u hrvatski kamp, gdje se pripremao čobanac i roštilj na naš način. Kao i sve proslave u hrvatskom kampu Cobra, i ova je protekla u veselom i ugodnom ozračju. U sklopu obilježavanja Dana neovisnosti bilo je i sportskih aktivnosti. Nogometni entuzijasti NOS VP na čelu s nadnarednikom Antonom Tolićem i stožernim narednikom Stipom Bičanićem organizirali su nogometni turnir na razini kampa Warehouse, na koji se prijavila, uz našu, i ekipa Bugarske, Francuske, Njemačke i Portugala. Igralo se cijeli dan, i to vrlo ozbiljno. Svaka je utakmica imala svoju draž. Nakon razigravanja prvog dana turnira, za prvo mjesto borile su se ekipa Portugala, Njemačke, Bugarske i, naravno, Hrvatske. Ipak, u finalnoj utakmici, u kojoj su igrali Hrvatska i Portugal, pripadnici Portugala nadigrali su naše momke s 3:1. Završetak turnira odigrao se u hrvatskom kampu, gdje su najbolje tri ekipa doobile zaslužene pehare.

Z. ČAVLOVIĆ

snimio F. KRVIC

Pripadnici hrvatskog kontingenta otišli u EU misiju u Čad

Petnaest pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, Odlukom Hrvatskog sabora, Predsjednika RH i ministra obrane, upućeni su početkom listopada prvi put u misiju Europske unije u Čad i Srednjoafričku Republiku.

Hrvatski kontingent će u misiji boraviti najmanje šest mjeseci, a obavljat će zadaće izviđanja u području Multinacionalne bojne Sjever, pod vodstvom OS Republike Poljske. Pripadnici OSRH-a ovih su dana stigli sa svom opremom u Iribu, odakle će se zaputiti u svoje područje odgovornosti.

Sudjelovanjem u operaciji EUFOR TCHAD/RCA Hrvatska potvrđuje spremnost da kao buduća članica Europske unije aktivno pridonosi dugoročnim ciljevima zajedničke vanjske i sigurnosne politike EU u potpori miru i sigurnosti na području Afrike. Ovim angažmanom Republika Hrvatska se profilira kao pouzdani partner zemljama članicama Europske unije, koja može odgovoriti sigurnosnim izazovima. Sudjelovanje u takvim operacijama omogućava OSRH-u da testira ne samo svoju interoperabilnost nego i sposobljenost za vođenje udaljenih i logistički zahtjevnih operacija u sklopu misija Europske unije i NATO-a.

snimio T. BRANDT

OJI

Izložba vojnih fotografija djelatnika Hrvatskih vojnih glasila u Galeriji Badrov

Vojska pobjednika

Nakon luksuzno opremljenih fotomonografija "Vojska pobjednika" i "Od branitelja domovine do čuvara svjetskog mira", izložba Tomislava Brandta i Davora Kirina postavljena u suradnji MORH-a i Galerije Badrov novi je važan događaj za vojnu fotografiju u Hrvatskoj...

— Domagoj VLAHOVIĆ —

■ "Brandtovi i Kirinovi fotoreporterski prilozi uvijek su pomalo, na moje zadovoljstvo, bježali prema umjetnosti, a slike uvijek bile tek okvir za pričanje toplih ljudskih priča", kazao je pukovnik Jonjić

Pojačanim naporima Odjela HVG-a, rad Kirina i Brandta je, osim redovitim objavama u našim izdanjima, tek posljednjih godina predstavljen i u nekim drugim oblicima. Nakon luksuzno opremljenih fotomonografija "Vojska pobjednika" i "Od branitelja domovine do čuvara svjetskog mira", u izdanju MORH-a, izložba postavljena u suradnji MORH-a i Galerije Badrov novi je važan događaj za vojnu fotografiju u Hrvatskoj. Iz pravog oceana djela Brandta i Kirina (sigurno nije bilo lako odlučiti se) izdvojeno je pedeset fotografija koje predstavljaju hrvatske vojниke u različitim vremenima, na različitim zadaćama i svakojakim drugim okolnostima. Sjajnu potporu pružilo je i nekoliko djela svjetskog top-majstora "air-to-air" fotografije Japanca Katsuhika Tokunage, koja, naravno, prikazuju letjelice HRZ-a.

Fotografi Odjela hrvatskih vojnih glasila Davor Kirin i Tomislav Brandt sigurno su među najprepoznatljivijim osobama MORH-a. Njihovo djelo poznato je gotovo svim našim vojnicima, službenicima i namještencima. To nije čudno, hrvatske vojниke i sve bitne događaje vezane za MORH i OSRH počeli su fotografirati još za Domovinskog rata, kad im je obavljanje posla znalo biti i prilično opasno. Domovinski rat, je, uglavnom nažalost, obilovao prizorima atraktivnim za "ulov" objektivom, ali za dvojicu majstora fotografije ni danas situacija nije nezanimljiva. Nazočite li nekoj bitnoj aktivnosti Hrvatske vojske, bilo da je riječ o vježbi, obuci ili seminaru, vrlo je vjerojatno da ćete negdje ugledati i Kirina ili Brandta, kako se svim svojim nemalim profesionalnim žarom trude uloviti najbolji kadar.. Takav rad rezultirao je velikim brojem fotografija, a mnoge od njih zaslужuju najviše ocjene. Ne samo strogo profesionalne i dokumentarističke, nego i umjetničke. To je rekao u svom uvodnom govoru i zamjenik načelnika Službe za odnose s javnošću i informiranje MORH-a pukovnik Dražen Jonjić, kad je, 7. listopada u Galeriji Badrov, otvorio izložbu fotografija našeg dvojca pod nazivom "Vojska pobjednika". Naime, ustvrdio je da su "Brandtovi i Kirinovi fotoreporterski prilozi uvijek pomalo, na moje zadovoljstvo, bježali prema umjetnosti, a slike uvijek bile tek okvir za pričanje toplih ljudskih priča". ■

■ Izložba je pobudila veliko zanimanje

Unatoč prostornim ograničenjima, vjerujemo da je izložba, otvorena javnosti 11 dana, uspjela dati dobar pogled na hrvatskog vojnika i cijelokupni OSRH. Naši fotografi uvijek su uspijevali iskoristiti sve mogućnosti što ih pruža vojna fotografija: pokret, dinamiku, širinu tema i kadrova. I u ratu i u miru, i u Zagrebu i u Kabulu, uspjeli su iskoristiti niz mogućnosti za izražavanje vlastitoga fotografskog umijeća. ■

Prvi strani vojni pilot izveo samostalan let

U Eskadrili helikoptera 93. zrakoplovne baze u vojarni "Zemunik", svoj je prvi samostalni let uspješno izveo poručnik Robert Mitrovski, pilot Vojske Republike Makedonije, koji je na školovanju u Hrvatskoj od rujna ove godine.

"Veliko blagodaram!" bile su prve riječi što ih je poručnik Mitrovski izgovorio u znak zahvalje svojem nastavniku letenja, poručniku Roku Gospiću, i kontroloru kontrolnog lete, bojniku Davoru Grenu. "Osjećam ponos i zadovoljstvo što sam danas prvi put samostalno upravljao helikopterom Bell 206 B. Posebno zahvaljujem nastavnicima letenja i cijeloj Eskadrili helikoptera. U početku je bilo jezičnih teškoča, pa sam morao sve prvo prevoditi na makedonski jezik te tako svladavati nastavno gradivo. Sada je to iza mene i jedva čekam svoje nove letove." Ohrabrenje i potporu u nastavku obuke makedonskom pilolu izrazio je i bojnik Ivica Mandušić, voditelj S-3 93. zb, izričući zadovoljstvo zbog spremnosti i osposobljenosti postrojbe i u školovanju pilota drugih zemalja.

M. KARAČIĆ

Primopredaja prvog ratnog broda HRM-a

U lučici Brižine - Sv. Kajo, 9. listopada izvršena je primopredaja broda Hrvatske ratne mornarice DŽB-103 Pomorskom muzeju Split.

Brod DŽB-103 nije više u uporabi u HRM-u te ga je MORH darovao Pomorskom muzeju Split. Potpisani je primopredajni zapisnik, a brod će biti otegljen na daljnju obradu prije krajnjeg prikladnog smještaja. Glavni

predstavnik HRM-a bio je zapovjednik Flotile HRM-a, kapetan bojnog broda Marin Stošić. Brod je otpisan iz Hrvatske ratne mornarice u kolovozu 2004., a MORH ga je ugovorom darovao Pomorskom muzeju Split u travnju 2006.

Brod DŽB-103 bio je prvi ratni brod koji je istaknuo hrvatsku zastavu i ujedno prvi brod Hrvatske ratne mornarice. Pripadnici HRM-a, u suradnji s djelatnicima brodogradilišta Greben iz Vele Luke, oteli su ga u noći između 14. i 15. rujna 1991., i odvezli do Omiša, gdje je skriven uzvodno uz rijeku Cetinu. DŽB 103 je ujedno i prvi ratni brod HRM-a koji je, 21. veljače 1992., uplovio u ratnu luku Lora. U jesen 1991. brod je obavljao zadaće

po Kaštelanskom zaljevu, a 1992. pružao je potporu postrojbama Hrvatske vojske na jugu, osobito u prijevozu ljudstva i tehničke na otok i s otoka. Tijekom 1993. prebaziran je u zadarski akvatorij, gdje je također prevozio vojnu tehniku i ljudstvo, te tako spašao jug Hrvatske s ostatkom zemlje.

Brod DŽB-103 izgrađen je 1977. u brodogradilištu Greben u Veloj Luci. Dug je 21,30 m, širok 4,80 m uz istinu od 38 t. U brod su ugrađeni MTU motori od 1000 kW, koji mu daju maksimalnu brzinu od 30 čvorova. Dok je bio aktivan, brod je bio naoružan 20-milimetarskim topom Hispano i automatskim bacaćem granata od 30 mm. Glavna mu je namjena prijevoz i iskrcaj ljudstva i opreme, a zbog pramčane rampe i posebne izrade pramčanog dijela iskrcaj se mogao obavljati i na neuređenim područjima.

OJI HRM

Hodnja na Sljeme

U organizaciji Uprave za ljudske resurse MORH-a i potporu Odsjeka za kvalitetu življjenja, a povodom obilježavanja Međunarodnog dana pješačenja, 10. listopada djelatnici MORH-a i uprava Glavnog stožera OSRH proveli su kondicijsku hodnju na Medvednicu.

Više stotina sudionika hodnje iskoristilo je ovu prigodu za druženje i testiranje vlastite kondicije. Naime od sljemenske žičare u podnožju pa do krajnjeg odredišta planinarskog doma Hunjka trebalo je nekim tri sata hoda, no isplatio se. Na cilju ih je čekao vojnički grah i prigodan zabavni program za koji su se pobrinuli Pleter i Kraljevi ulice. Kao i svaki put dosad svi koji su sudjelovali u hodnji nagrađeni su sportskim majicama.

OJI

Pripadnici OSRH-a na triatlonskoj utrci Ironman

Željezni hrvatski vojnici

Želite li završiti Ironman, prvo morate preplivati 3,8 km, zatim sjesti na bicikl i odvoziti 180 kilometara, te naposljetku otrčati pravi, klasični maraton - više od 42 km!!! I sve to odjednom, u kontinuitetu, u jednom danu, u desetak sati! Dvojicu "ljudi od željeza" možete naći i među hrvatskim vojnicima: na Ironmanu održanom 9. rujna u Poreču povodom Memorijala Marijana Pedišića, desetnik Dario Ivanagić i kapetan korvete Deni Dumanović uspješno su prošli stazu i osvojili drugo, odnosno četvrto mjesto

—Domagoj VLAHOVIĆ, foto: Ironman—

Koliko god se divili raznorazim sportskim dostignućima, teško je da smo iz svojih udobnih fotelja ili tek povremenih rekreativnih nogometnih "haklova" sposobni potpuno predviđati koliko napora ulaze sportaši da bi dostigli svoje ciljeve. Neki su sport odbrali kao zanimanje i sredstvo za zaradu, i pitanje je koliko ih u sportu drži istinska ljubav, a koliko interes.

Mnogi, međutim, sport jednostavno vole i bave se njime samo iz osobnog zadovoljstva. Ispunjenje postavljenih ciljeva za njih je dovoljna nagrada sama po sebi. Među takvima posebno mjesto imaju triatlonci. Taj sport, koji je povezao drugoprugaško trčanje, plivanje i vožnju bicikla, vjerojatno je fizički i psihički najzahvaljniji i najnaporniji. No, upravo zato

zadovoljstvo koje donosi uspješno prijeđena kilometraža jest najveće, i ne mogu ga zamijeniti nikakav novac, medalje ili pehari.

I među triatlonima ima manjih i većih, a kraljevski status ima supertriathlon ili Ironman (čovjek od željeza). Želite li postati "željezni", prvo morate preplivati 3,8 km,

zatim sjesti na bicikl i odvoziti 180 km, te naposljetku otrčati pravi, klasični maraton - više od 42 km!!! I sve to odjednom, u kontinuitetu, u jednom danu, u desetak sati! Triatlon je kao sport sve popularniji, a naročito Ironman: u svijetu na takvima utrkama ponekad starta i nekoliko tisuća natjecatelja, koje sokoli i po nekoliko puta više navijača. U Hrvatskoj nije tako, no to ništa ne

■ Desetnik Dario Ivanagić na biciklističkoj dionici triatlon. "Bavljenje triatlonom jest i način života", tvrdi. Za pripadnika specijalne postrojbe život je ionako pun odričanja, neprekidnog vježbanja i težnje za savršenstvom

umanjuje entuzijazam hrvatskih triatlonaca, koji žele postati ironmani - najizdržljiviji ljudi na svijetu. A od 9. rujna ove godine, dvojicu "ljudi od željeza" možete naći i među hrvatskim vojnicima: na Ironmanu održanom u Poreču povodom Memorijala Marijana Pedišića, desetnik Dario Ivanagić i kapetan korvete Deni Dumanović us-

pješno su prošli stazu i osvojili drugo, odnosno četvrti mjesto.

U razgovoru s njima nismo se previše obazirali na mjesta koja su zauzeli. Na slična pitanja Dumanić, inače nastavnik na splitskom HVU, reagira burno: "Najmržje mi je kad me netko prvo pita koji si bija? Pa, ja sam pobijedio samog sebe, osjećam se kao da sam prvak svijeta!"

Mnogo važnija od pozicija jest priča o upravo nevjerojatnoj volji i entuzijazmu koji su doveli do završenog Ironmana, priča o ljudima koji se bave najnapornijim sportom i za to ne dobivaju, niti traže, nikakve financijske profite. Dumanić je započeo u Splitu kao trkač-maratonac, i prije četiri-pet godina upoznao se s triatlonom, koji su ga pozvali da im se pridruži. "Plivati znam", smije se, "a bicikl mi je uvijek ležao." I tako je krenulo. Samo ove godine završio je 20-ak triatlona, sudjelujući usput u hrvatskoj ligi i kupu. Nedavno je probio starosnu veteransku dob (40) i postao prvak države. Natječe se gdje stigne, u duatlonima (biciklizam i trčanje), sprint-triatlonima i drugim kombinacijama.

Desetnik Ivanagić počeo je 1999., u vrijeme zagrebačkih Svjetskih vojnih igara. Dotad je bio triatlon samo na Eurosportu. "S vremenom je sve postalo ovisnost." Sad je u klubu "Petar Zrinski", 2001. je bio drugi na Zagrebačkom kupu, 2005. četvrti na Ironmanu u Zagrebu. Nedavno završeni Ironman njegov je drugi po redu, i to mu je najveći sportski uspjeh u životu.

"Bavljenje triatlonom jest i način života", tvrdi Ivanagić. Za pripadnika specijalne postrojbe život je ionako pun odricanja, neprekidnog vježbanja i težnje za savršenstvom. Uz posao i triatlon ne ostaje mnogo slobodnog vremena. Kako je s "mirnim" nastavnikom Dumanićem? "Dario je svako malo na terenu, ja ne", kaže. "Imam obitelj i troje djece, ali imaju razumijevanja, čak i za moje vikende kad najviše treniram." Štošta je podredio triatlon!

Kad je riječ o fizičkoj pripremljenosti, od vojnika se traži mnogo. Svaki hrvatski vojnik trebao bi biti sposoban odraditi bar sprint-triton, 750 m plivanja, 20 km bicikla i 5 km trčanja, misli Dumanić. Mnoge vojske uvele su triatlon u sportski život svojih pripadnika, što se vidi i na Svjetskim vojnim igrama. Tridesetdvogodišnji Ivanagić misli da je "triton dobar za naš posao i obratno", dodajući da u redovima BSD-ovaca ima momaka koji bi po svojim fizičkim predispozicijama mogli postizati i bolje triatlonske rezultate od njega, i da bi lokalno prvenstvo unutar postrojbe bilo vrlo jako.

Za Ironman naši su se vojnici pripremali dugo i polako, u više mjeseci prelazeći postupno sve veće dionice. Bez podloge se ne treba niti prijavljivati! Mnogi su odustali i prije starta. Bilo je i dosta problema s organizacijom, pa je utrka bila i dulja nego što je predviđeno. Ipak, uspjeli su, zahvalni za pomoć i prijateljima koji su im dodavali sredstva za okrepnu (energetska pića i pločice, posebne gelove). Tijekom tolikih sati, bez obzira na nadljudske napore, stigne se i razmišljati. Svašta prolazi kroz glavu, i obitelj, i prijatelji, i navigaci, gubi se i pojma o vremenu. Treba smiriti adrenalin i usredotočiti se na pojedine dijnice. Nije bilo velikih kriza, osim energetskih, koje su nastajale zbog rupa u organizaciji i neredovite okrpe. Tjelesni oporavak traje tjednima, jer se tijekom utrke izgubi više od deset tisuća kalorija.

Kad su stigli na cilj i

napokon završili Ironman, trebalo je vremena da postanu svjesni što su napravili. Dojmovi su se slijegali, a zadovoljstvo i ponos su rasli i rasli. "Usporedivo je s onime što osjeti Stipe Božić kad osvoji neki himalajski vrh", kategoričan je Dumanić.

Na vojnici jedan drugome su uvijek potpora. Često su zajedno na raznim natjecanjima. Mnogo znači imati kolegu na stazi. Završeni Ironman sigurno nije i posljednji, zaključuju obojica. Dok čitate ove redove, oni već treniraju i pripremaju se za nove dosege. ■

■ Kapetan korvete Deni Dumanić, nastavnik na splitskom HVU, samo je ove godine završio 20-ak triatlona, sudjelujući usput u hrvatskoj ligi i kupu

Novi oklopljeni Pullman

Daimler AG

NJEMACKI proizvođač automobila Mercedes-Benz (inače dio koncerna Daimler) predstavio je novu prestižnu limuzinu za siguran prijevoz dužnosnika, S600 Pullman Guard. Ono Guard u imenu znači da je riječ i o oklopljenom vozilu, sposobnom izdržati napad raznim

vrstama oružja. U osnovi je riječ o produženoj i pojačanoj inačici standardnog oklopljenog Mercedesa serije S, i to S600 Guard.

Inače, ime Pullman je 20-ih godina XX. stoljeća označavalo luksuzno vozilo u kojem je vozač od putnika bio odijeljen pregradom. U

Mercedesu su to ime uzeli kao dodatak za produžene inačice najveće limuzine. Konkretno je riječ o S klasi. Vozilo pokreće V12 motor radne zapremine 5,5 litara, snage 517 KS i 830 Nm okretnog momenta. Vozilo je dugo 6356 mm i omogućava smještanje putnika u prostranu kabinu. Naravno, opremljeno je brojnim luksuznim dodacima uobičajenim u toj klasi automobila.

Sigurnosna oprema obuhvaća oklop, izведен kao dio konstrukcije pa vozilo izvana izgleda potpuno "normalno i civilno", zaštitna stakla, run-flat gume, samozaptivajući spremnik za gorivo i protupožarni sustav. Vozilo je otporno na standardno vojno streljačko oružje, šrapnele ručnih bombi i eksplozivnih naprava. Zbog velikih dimenzija vozila, ali i zbog povećane sigurnosti, nadzor stražnje polusfere obavlja se ugrađenom kamerom.

M. PETROVIĆ

Indija nabavlja novo kazetno naoružanje

AMERICKA agencija za obrambeno-sigurnosnu suradnju DSCA (Defense Security Cooperation Agency) krajem rujna izvjestila je američki Kongres o mogućoj prodaji zrakoplovnog naoružanja Indiji, u sklopu Foreign Military Sale programa vojne suradnje. Ta obavijest odnosi se na indijski zahtjev za kupnju veće količine kazetnih bombi CBU-97/CBU-105 Sensor Fuzed Weapons s infracrvenim senzorskim upaljačima, te dodatne prateće opreme, u vrijednosti od 375 milijuna američkih dolara. U slučaju odobrenja, Indiji će biti isporučeno 510 bombi CBU-105 SFW (težine oko 450 kg), koje će imati Lockheed Martinov "WCMD" (Wind Corrected Munitions Dispenser) GPS/INS kit za navigaciju i upravljanje bombama. Kazetne bombe CBU-105 SFW, koje proizvodi američka tvrtka Textron

Systems Corporation, mogu se rabiti za napad na različite površinske ciljeve pri čemu mogu onečistiti veliko područje na zemlji čak do 30 jutara. Velika posebnost kazetnih bombi CBU-105 SFW/WCMD jest to što imaju infracrvene senzorske upaljače s tri "režima rada", a to u konačnici omogućava prilagodbu bombe ovisno o cilju napada, odnosno u slučaju da traženi cilj nije uočen neće doći do aktiviranja bombe kako se ne bi nepotrebno onečistilo područje zračnog udara.

Uz moguću kupnju kazetnih bombi, Indija će morati dodatno zatražiti odobrenje za nabavu i integriranje MIL-STD-1760 sabirnice podataka na svoje borbene avione, bez čega bi nabava CBU-97/CBU-105 SFW/WCMD bombi bila besmislena. Postavlja se pitanje koji bi avio-

ni iz indijske flote mogli biti kandidati za integriranje MIL-STD-1760 pri čemu Jaguari i Miragei 2000H/TH Varja imaju najviše izgleda. U slučaju odobrenja Kongresa, DSCA najavljuje da bi proces isporuke i integriranja zrakoplovnog naoružanja mogao biti obavljen u roku od dvije godine.

I. SKENDEROVIC

Nagrade za najbolje inovacije

MARINSKI korpus američkih OS (USMC) održao je u bazi Twentynine Palms u Kaliforniji jedinstveno tehnološko natjecanje. Naime, okupili su brojne razvojne timove koji su predstavili ideje kako osigurati vojnicima na terenu što više energije iz uređaja ili sustava koje mogu nositi na sebi.

Natjecanje znači nagradu od milijun dolara za prvoplasiranog pojedinca ili skupinu, 500 000 za drugoplasiranog i 250 000 dolara za trećoplasiranog natjecatelja. Svrha je natjecanja prikazati javnosti primjenjive tehnologije, koje će vojnicima omogućiti nosive moderne izvore energije što zadovoljavaju vojne

standarde. Nastupilo je 20 natjecatelja, a njihovi su uređaji morali proći testiranje od 92 sata na testnom stolu koje je simuliralo potrošnju energije uređaja kao što su GPS, osobno računalo ili pak uređaj za noćno gledanje. Uređaji su, osim generiranja električne energije (napon od 14 i 28 volti), morali održavati sigurnu radnu temperaturu (uređaji bi se ipak trebali nositi na tijelu) te razumnu masu.

Nakon toga se provode terenska testiranja u kojima sudionici sami nose svoje modele, a tijekom kojih

će se testirati radne mogućnosti i izdržljivost svakog modela pojedinačno. Na kraju će se provesti završno testiranje i vrednovanje, a najvažniji kriterij za pobjedu, osim ispunjavanja tehničkih parametara, bit će manja masa.

M. PETROVIĆ

Europska turneja Super Hawk

SUDJELOVANJEM na static display na velikom međunarodnom velesajmu vojne industrije Defendory international exhibition, održane od 7. do 11. listopada ove godine u Ateni, završena je višetjedna europska promidžbena turneja američke tvrtke Sikorsky, koja je njome promovirala svoju veliku uzdanicu - srednji taktički transportni helikopter H-92 Super Hawk. Prethodnih tjedana, Sikorsky je obišao Poljsku, Češku, Mađarsku, Rumunjsku i Grčku, gdje je održao više statičkih i letnih prezentacija za predstavnike oružanih snaga, policije i brojnih drugih državnih institucija.

Helikopter H-92 Super Hawk je vojna inačica civilnog helikoptera

S-92, koji je Sikorsky dovršio krajem 1998., kada je i obavljen prvi probni let. Iako se dijelom temelji na svom generacijskom prethodniku Black Hawk/Seehawk, S-92/H-92 u potpunosti pripada helikopterima nove generacije s brojnim tehnološkim i strukturalnim poboljšanjima koja mu omogućavaju razrađeniji concept primjene. Primarno je Super Hawk namijenjen zadaćama borbenog i neborbenog traganja i spašavanja, te različitim oblicima transporta ljudi i opreme, kako u vojne tako i u civilne svrhe. Super Hawk krasiti veća razina pasivne i aktivne zaštite, veći dolet, veća nosivost, jednostavnije održavanje te niži operativni troškovi. Velika pozornost

pridana je sigurnosti letenja i poštivanju civilnih međunarodnih zrakoplovnih standarda, pa je tako S-92 postao prvi helikopter koji je dobio certifikat EASA/JAR (European Aviation Safety Agency/Joint Aviation Authorities) po najnovijim i najrigoroznijim standardima, a FAA ga je 2002. proglašio najsigurnijim helikopterom na svijetu.

Nakon završetka svog razvoja, H-92 Super Hawk je nastupio na tri velika natječaja, i to za američki predsjednički helikopter, na kanadskom natječaju za novi mornarički helikopter (nakon kojeg je dobio označku CH-148 Cyclone), te na američkom CSAR-X natječaju, pri čemu se uvijek sučeljavao sa svojim glavnim takmacem, helikopterom EH-101. Prazan helikopter H-92 Super Hawk teži 7531 kg, dok maksimalna težina s podvjesnim teretom iznosi 12 837 kg. Maksimalna je brzina 306 km/h, a maksimalna krstareća brzina 280 km/h. Maksimalni dolet iznosi 1482 km, a maksimalni operativni plafon leta 4200 m. Pogonsku skupinu čine dva turbovratilna motora General Electric CT7-8C, svaki jakosti 3000 KS.

I. SKENDEROVIC

Razvijen domaći teletrak

TELETRAK je inovacija koja unapređuje tehnologiju pretovara tereta. Domaći teletrak D30 TEL je razvijen i prikazan kao prototip na jesenskom Zagrebačkom velesajmu 2008. Proizvod se nalazi u fazi postupka međunarodne certifikacije (CE, prema 98/37 EC).

Prototip viličara razvijen je u suradnji Brodarskog instituta i Karin Univerzal Inženjering - Tvornica Imostroj uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa.

Uporabom teleskopskog viličara ostvaruje se ušteda vremena radnog ciklusa (radni ciklus "utovar-istovar kamiona" do 30% je kraći od onoga

pri uporabi klasičnog viličara), što smanjuje troškove prijevoza. Lagani stroj od 5 tona malih je dimenzija i okretan za sve zadaće pretovara i sortiranja s teleskopskim dohvatom tereta u prostoru. Teletrak je nosivosti 3000 kg, visine dizanja 4 m i 1500 kg u punom dohvatu, a predstavlja novu generaciju viličara s promjenjivim dosegom u prostoru. Umjesto vilica mogu se postaviti drugi alati, kao grejper, utovara lopata i slično. Alati se mogu brzo i lako izmjeniti, čime se povećava svestranost viličara. Ugrađen je sustav za aktivni nadzor stabilnosti, koji omogućuje siguran rad. Kabina

vozaču osigura-va visok stu-panj zaštite i preglednost ru-kovanja tere-tom.

Teleskopska ruka kao novitet u ovom segmentu radnih strojeva značajan je pomak naprijed, putem kojeg je moguće racionalizirati poslovanje, skratiti vrijeme obavljanja zadaća, te pružiti bolju iskoristivost skladišnog prostora u distributivnim centrima i vojnim skladišti-ma i hangarima.

D. MIKULIĆ

Treći razarač klase Zumwalt

AMERIČKA ratna mornarica objavila je američkom Kongresu svoju odluku da će nastaviti financiranje gradnje trećeg razarača nove generacije, naoružanog navođenim projektilima klase Zumwalt (poznate pod oznakom DDG 1000), mijenja-jući tako odluku otprije mjesec dana kojom je predloženo preusmjerava-nje sredstava namijenjenih gradnji trećeg razarača kako bi se oživio program gradnje razarača klase Ar-leigh Burke (DDG 51). U pismu

upućenom sre-dinom kolovoza navodi se plan okončanja gradnje dvaju ugo-vorenih brodova i rezervacija proračunskih sredstava u fis-kalnoj godini 2009. za grad-nju trećeg DDG 1000 razarača.

U veljači ove godine, dužnos-nici američke mornarice za-tražili su 2,55 milijardi dolara proračunskih

sredstava u 2009. godini za gradnju trećeg razarača, ali u lipnju je odlu-ka promijenjena i objavljeno sma-njenje broja klase sa sedam na samo dva razarača. Razlog takvoj od-luci je reprogramiranje sredstava namijenjenih gradnji novih plovila i namjeri gradnje osam razarača DDG 51 u prijedlogu proračuna za 2010. godinu. Planovi američke mornarice za obnovu programa DDG 51 uključuju nabavu materija-la s dugotrajnim rokom isporuke u

2009. godini, čime je osigurana dvostruka dobrotit: kupnja doknad-nih dijelova po ekonomičnim cijenama, a ujedno zaštita budućih op-cija za ponovni početak gradnje DDG 51 plovila.

Gradnja prvog razarača klase Zumwalt, oznake DDG 1000, ugo-vorena je s tvrtkom Bath Iron Works u Bathu, državi Maine, podružnici tvrtke General Dynamics. Senatorica Mainea, inače pristaša programa DDG 1000, izjavila je kako je vrlo izgledno da će se program gradnje razarača DDG 51 nastaviti, ali uz nedovoljne proizvodne kapacitete. Gradnja drugog DDG 1000 razarača predviđena je u brodogradilištu Ingalls u Pascagouli u Mississipi-ju, tvrtke Northrop Grumman. Sen-a-tor države Mississippi podržao je prvobitnu odluku mornarice o sma-njenju programa novog razarača u korist većeg broja plovila DDG 51, čime bi brodogradilište Ingalls uži-valo pogodnost zbog prekoračenja troškova povezanih s klasom Zum-walt. Krajnja cijena prva dva razarača DDG 1000 procjenjuje se do pet milijardi dolara, a to je čak 1,5 milijardi više nego što je mornarica prvoibitno procijenila.

M. PTIĆ GRŽELJ

Pokusna plovidba malezijske podmornice

NAKON 90 dana provedenih na pokusnim plovidbama i ispitivanjima brodskih sustava i naoružanja, prva od dviju podmornica Scorpene malezijske kraljevske ratne mornarice KD Tunku Abdul Rahman vratila se na operativnu obalu DCNS-ovog brodogradilišta u Cherbourgu, na potrebne dopune i prepravke. Gotovo 420 sati podvodnih ispitivanja potvrdilo je projektne postavke podmornice u brzini, izdržljivosti trupa pri zaronu, upravljaljivosti i brodskoj nezamjetljivosti osim ispitivanja borbenih sustava, uključujući testiranje rada sonara i torpednih lansirnih cijevi te testiranja sigurnosnih sustava i sredstava za spašavanje. Sukladno s dogovorenim rokovima, DCNS-ov tim od 50 stručnjaka obvezao se na to da će do kraja rujna izvršiti sve preinake i potrebne popravke na podmornici te je pripremiti za konačnu primopredajnu plovidbu, a time je označen posljednji miljokaz prije same dostave plovila.

Podmornice duljine 67,5 m imaju autonomiju 45 dana, čime je omogućeno skrovito djelovanje duboko

u Indijski i Tihi ocean ili duž istočnoazijske obale do sjeveroistočne Azije ili pak unutar indonezijskog i filipinskog arhipelaga. Temeljno naoružanje činit će žicom navođena torpeda Blackshark i protubrodski projektili Exocet SM-39. Očekuje se da će podmornice biti uporabljene za protupodmorničku borbu, skupljanje tajnih obavještajnih podata-

ka i ulogu motrenja. Malezijska vlast je potpisala ugovor s francuskom vojno-brodogradnjom grupacijom DCNS i španjolskom brodograđevnom kompanijom Izar (današnjeg imena Navantia) u lipnju 2002. za dobavu dviju dizel-električnih podmornica Scorpene i odgovarajuću logistiku i obuku posade. Dostava prve podmornice u klasi KD Tunku Abdul Rahman predviđena je početkom 2009. godine a nekoliko mjeseci poslije primopredaja druge pod-

mornice. Inicijalni projekt podmornice Scorpene djelo je francuskih stručnjaka grupacije DCNS, dok je razvoj projekta podijeljen između dvije prije navedene tvrtke. Po dogovoru o raspodjeli posla između nositelja projekta francuskog DCN-a i španjolske Navantie, pramčano čelo za obje podmornice gradiće se u Francuskoj, a krmeno čelo u španjolskom brodogradilištu Bazan Cartagena.

M. PTIĆ GRŽELJ

Infracrveni senzor SBIRS HEO

bit), te pratećih zemaljskih sustava. Riječ je o satelitskom senzorskom sustavu primarno namijenjenom za otkrivanje lansiranih balističkih projektila, a SBIRS HEO satelitski senzorski sustav će se također kao dodatna potpora drugim sustavima za obavještajno prikupljanje podataka iz zraka, te za nadzor bojišnice.

S obzirom na dosadašnji uspjeh razvojno-testne faze, te ako tijekom sljedećih mjeseci ne bude većih tehničkih poteškoća, američko ratno zrakoplovstvo odnosno USSC (United States Strategic Command) kani vrlo brzo proglašiti SBIRS HEO potpuno operativnim sustavom i

staviti ga u funkciju potpore američkim oružanim snagama koje su angažirane na bojišnicama diljem svijeta. Prema najavama, SBIRS HEO će ove jeseni biti integriran u postojeći digitalni operativni mrežni sustav razmjene podataka i komunikacija, kako bi se iskušao stupanj njegove integracije i pružanja podataka u realnom vremenu, što se posebice odnosi na vrhunski infracrveni slikovni prikaz. Za lansiranje u orbitu SBIRS HEO satelitskog senzorskog sustava, Lockheed Martin i američko ratno zrakoplovstvo razvijaju svemirsku letjelicu GEO (geosynchronous orbit), koja bi trebala biti spremna za lansiranje do kraja 2009. godine.

I. SKENDEROVIC

AMERIČKA tvrtka Lockheed Martin nedavno je objavila da je američko ratno zrakoplovstvo odobrilo početak operativnih testiranja i ocjene učinkovitosti prvoga svemirskog infracrvenog senzorskog sustava SBIRS (Space Based Infrared System) HEO (Highly Elliptical Or-

Snajperska djelovanja (V. dio)

U ovom nastavku obrađeni su snajperski ciljnici i posebno streljivo koje se rabi za snajperske zadaće

Marinko OGOREC

Praktično od Sharpsovih pušaka opremljenih Malcolmovim ciljnici, pojam snajperske puške povezuje se s optičkim cilnjikom, iako su u brojnim slučajevima задрžani i mehanički kao alternativa u slučaju oštećenja optičkog ciljnika (danasm je to sve rjeđe zbog znatnog porasta kvalitete, pouzdanosti i otpornosti optičkih ciljnika). Isto tako, golema većina snajperista (uz vrlo rijetke izuzetke, kakav je npr. bio Finac Simo Häyhä) u rješavanju svojih zadaća koristi se isključivo optičkim ili optičko-elektronskim ciljnici zbog njihove nesumnjive prednosti pred mehaničkim, jer:

- tri ravnine u procesu ciljanja svode na jednu - time je omogućena jednakost oština cilja i ciljne točke, što kod mehaničkih ciljnika nije moguće, pa je zbog toga neusporedivo veća preciznost gađanja;

- vizualno povećavaju fokusirani cilj od nekoliko puta do nekoliko desetaka puta (ovisno o vrsti i tipu ciljnika) - na taj način stječe se vizualni dojam približavanja cilja, pa je moguće ostvariti sigurniji pogodak;
- končanica optičkog ciljnika pojednostavljuje proces ciljanja - zapravo, konstrukcijska jednostavnost končanice u znatnoj mjeri pridonosi pojednostavljenju cijelokupnog procesa ciljanja.

S druge strane, optički ciljnici imaju i svoje manjkavosti u odnosu na mehaničke, zbog čega nikada nisu mogli potisnuti mehaničke iz najšire uporabe. Optički ciljnici su znatno skuplji i složeniji za proizvodnju od mehaničkih, a njihovi glavni nedostaci su:

- suženo vidno polje;
- veliki negativni utjecaj subjek-

tivnih čimbenika (psihofizičko stanje strijelca) na kvalitetu gađanja;

- pojačana mogućnost mehaničkih aberacija (skretanja) u nepovoljnim vremenskim uvjetima.

Suženo vidno polje javlja se kao tehničko ograničenje optičkih ciljnika i neposredno ovisi o promjeru objektiva i vrijednosti povećanja, s time da je promjer objektiva proporcionalan veličini vidnog polja (veći promjer objektiva omogućuje šire vidno polje), a obrnuto proporcionalan stupnju povećanja (što je veći stupanj povećanja optičkog ciljnika, uže je vidno polje). Suženo vidno polje u znatnoj mjeri otežava ciljanje i praćenje pokretnih ciljeva, a kod ciljeva koji se brzo kreću može potpuno onemogućiti gađanje. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Moderna oklopljena vozila

Različite prijetnje potaknule su zahtjev za laganim oklopljenim vozilima pogonske konfiguracije 4 X 4, sposobnima za prijevoz dviju i šest osoba, koja mogu obavljati borbene zadaće ili pružati paljbenu potporu. Ta vozila često zamjenjuju neoklopljena laka namjenska vozila

Pripremio Marijo PETROVIĆ

Kako bi se zadovoljili novi zahtjevi, prihvaćena su dva pristupa: ugradnja oklopa na postojeća vozila i razvoj namjenski izrađenih oklopljenih vozila. Prva opcija - ugradnja oklopa na postojeća vozila - često je privremeno rješenje jer ugradnja oklopnih elemenata vidljivo smanjuje korisni prostor, pokretljivost i radni vijek. Premda nijedan pristup ne može osigurati istu razinu zaštite (kao što je npr. na skupom i velikom vozilu otpornom i zaštićenom od mina i zasjeda, MRAP) protiv improviziranih eksplozivnih naprava, koje su pak najveća prijetnja, oni ipak nude prednost veće strateške i taktičke pokretljivosti, pogotovo u urbanim područjima. Za samo nekoliko godina,

tvrtka AM General preobrazila je vozila Humvee iz neoklopljenog taktičkog vozila u najviše tvornički proizvedenih oklopljenih vozila koja su u službi.

Voditelji tvrtke pridali su tome važnost, jer prije operacije Iračka sloboda većina vozila nije zahtijevala nikakvu oklopnu zaštitu. Naoružana vozila, kao i dobro oklopljena sanitetska vozila, projektirana su s određenim stupnjem zaštite. Osnovna serija M998 bila je u službi od 1985. u 14 različitih varijanti, uključujući vozilo s dvojim ili četverim vratima, za teret ili vojnike, zaklon i nosač oružja. Ova su vozila zamjenila legendarni Jeep te pet tipova ostalih neoklopljenih taktičkih vozila. Prošlo je 20 godina prije nego što je vojska

financirala oklopljeno vozilo Humvee nakon loših rezultata bitaka protiv somalskih odmetnika u Mogadišu 1993. godine. Oklopljeni Humvee M1114, baziran na podvozju vozila povećanog kapaciteta, bio je projektiran sredinom 90-ih kako bi se opremile izviđačke postrojbe te vojna policija. Do 2004. proizvedeno je nešto manje od 1000 vozila.

Suočeni s porastom ranjenih osoba u Iraku, američki voditelji obrane naložili su da samo oklopljena vozila Humvee mogu biti uporabljena za misije u Iraku i Afganistanu, dok se u vozila Humvee na terenu treba ugraditi dodatni oklop. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

F-22A Raptor - europska premijera

Svečanost obilježavanja 90. obljetnice Kraljevskih zračnih snaga (RAF-a), na kojoj je bila i sama britanska kraljica, pokazala se idealnom prilikom za prvu službenu prezentaciju i demonstraciju najmodernijeg lovačkog aviona današnjice i jedinog operativnog lovca pете generacije - američkog F-22A Raptora

Napisao i snimio Danijel VUKOVIĆ

ak je najveća međunarodna godišnja manifestacija vojnog zrakoplovstva u Velikoj Britaniji, Fairford - RIAT (Royal International Air Tattoo), bila otkazana zbog nepovoljnih meteoroloških prilika, F-22A Raptor je ipak uzletio kako bi se pokazao mnogobrojnoj publici na sajmu zrakoplovne tehnike Farnborough 2008. Najsofisticiraniji lovački vojni avion današnjice i jedini aktualni predstavnik borbenih aviona posljednje, tj. pete generacije, američki F-22A Raptor označio je svoje prvo pojavljivanje na europskom nebu i tlu sletjevši u

zrakoplovnu bazu američkog ratnog zrakoplovstva (USAF) u Fairfordu.

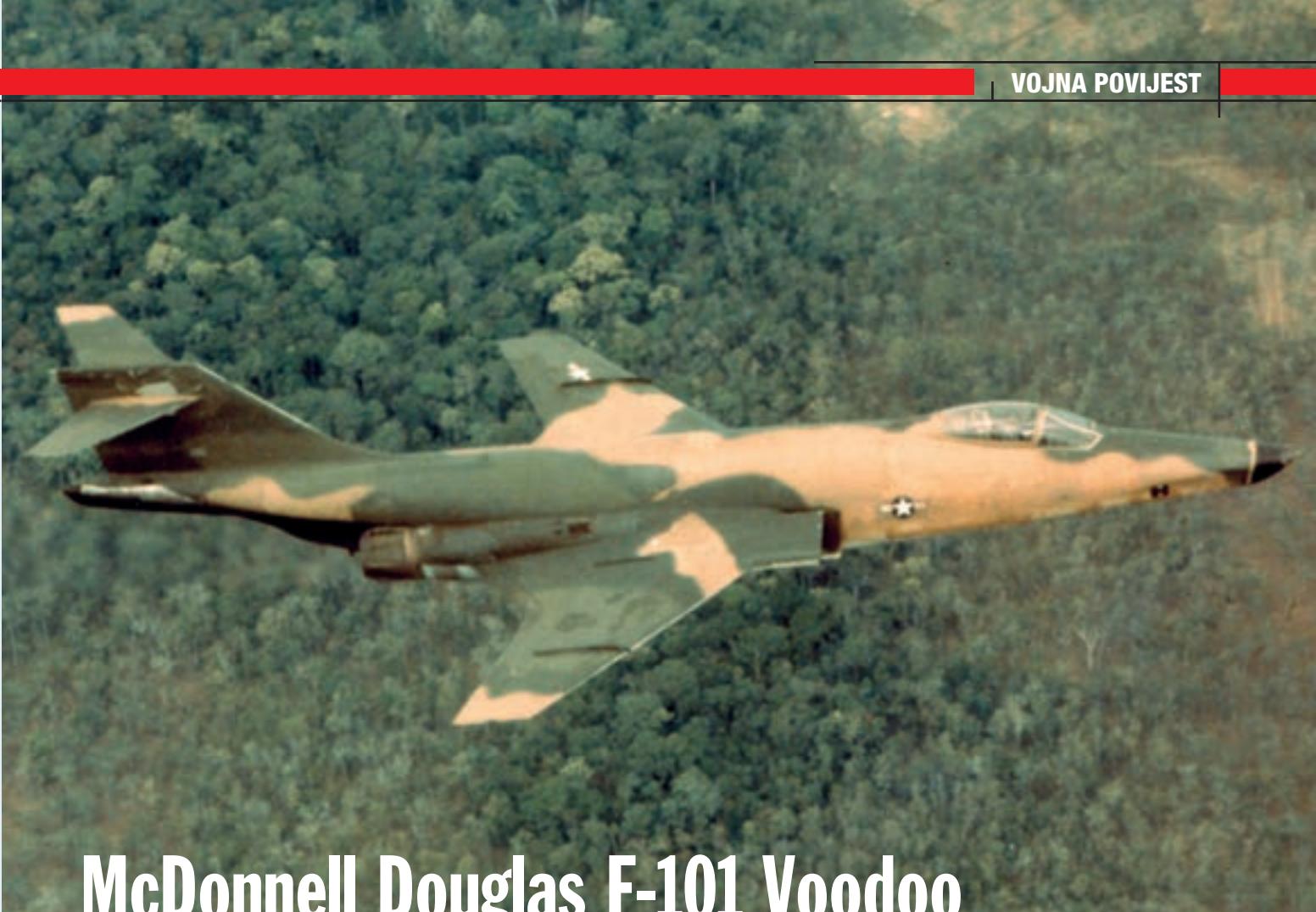
Sam po sebi, ovaj događaj je simbolično označio radikalne promjene na međunarodnoj sceni vojnih borbenih aviona. Intenzivni razvoj borbenih aviona s mlaznim motorima počeo je od Korejskog rata i nastavio se u hladnoratovskom razdoblju. Zbog visokih cijena razvoja, tehnologije izrade, eksploracije i borbene uporabe, tijekom 90-ih godina XX. stoljeća uvelike se počelo raditi na modernizaciji, tj. usavršavanju postojećih borbenih aviona

i nadogradnji naprednih elektro-ničkih sustava. Svjetske velesile, u prvom redu SAD, i dalje imaju vodeću ulogu u definiranju parametara borbenih aviona budućih generacija.

Dodatni razlog pojavljivanja u Velikoj Britaniji ove godine jest i proslava 90. obljetnice Kraljevskih zračnih snaga (RAF). Na smotri predstavljanja RAF-ovih eskadrila, kao i najavi Raptora, bila je i britanska kraljica. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

McDonnell Douglas F-101 Voodoo

Voodoo je, između ostalog, poslužio i kao osnova za McDonnellov palubni lovac F-4 Phantom II, pa je već zbog toga zaslužio svoje mjesto u razvoju zrakoplovstva

Srećko RADOVIĆ

ako je F-101 Voodoo svojedobno bio možda i najbolji lovac na svijetu, te jedan od prvih aviona koji je nadzvučnu brzinu mogao postići u vodoravnom letu, danas se o njemu piše vrlo malo. Naime, Voodoo je imao "nesreću" da je ubrzao iz njega došao F-4 Phantom II, avion koji će postati sinonim za sve američke lovce i jurišnike.

Neposredno nakon završetka II. svjetskog rata, vodstvo američkog ratnog zrakoplovstva, koje je tada još uvijek bilo u sastavu kopnene vojske, bilo je svjesno da je budućnost zrakoplovstva u uporabi turbomlaznog pogona. Međutim, tadašnji su motori davali malo potiska uz vrlo veliku potrošnju. Zbog toga su prvi američki mlazni lovci imali veće brzine od klipnih, ali i mali borbeni polumjer djelovanja, stoga

su se mogli rabiti samo za zadaće presretanja u blizini svojih matičnih baza, ali ne i za zadaće eskortiranja bombardera ili za ostvarivanje prevlasti u neprijateljskom zračnom prostoru. Vjerujući u brzi razvoj turbomlaznih motora, američko je ratno zrakoplovstvo početkom 1946. objavilo zahtjev za razvoj novog lovačkog aviona velikog doleta.

Već u lipnju iste godine objavljena je odluka da su u uži izbor ušla tri prijedloga: North American je predložio YP-93A (povećani B-86 Sabre), Lockheed je predložio YP-90 (povećani P-80 Shooting Star sa strelastim krilima i malo aerodinamički doradjenim trupom), a McDonnell je predložio potpuno novi projekt označen kao XP-88. Bilo je to prvi put da je McDonnell uopće predložio

avion za ratno zrakoplovstvo, jer je do tada ova tvrtka radila isključivo za američku ratnu mornaricu. To ih nije sprječilo da predlože najnapredniji prijedlog vitkog aviona sa strelastim krilima postavljenim pod kutom od 35 stupnjeva, te klasičnom repnom konfiguracijom sa strelastim vodoravnim stabilizatorima. U početku je razmatrana i uporaba V konfiguracije, ali je ona kao prenapredna odbačena. Za pogon je odabrana konfiguracija od dva turbomlazna motora Westinghouse J34-WE-13 pojedinačnog potiska 13 kN. Usisnici zraka smješteni su u korijene krila. Avion je dobio i snažno topničko naoružanje od čak šest topova kalibra 20 mm. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Homo Volans, rani hrvatski avijatičari 1550.-1925.

Ivan Bjelovučić, prvi hrvatski zrakoplovac

U dobi od devetnaest godina, Bjelovučić se 1908. upisuje u zrakoplovnu školu braće Voisin. S velikom sigurnošću možemo ustvrditi da je to prvi Hrvat u povijesti koji je samostalno letio zrakoplovom. Dana 10. lipnja 1910. godine dobiva letačku dozvolu francuskog aerokluba s rednim brojem 87. Letenjem se bavio sve do 1920. godine. Odlikovan je nizom francuskih, belgijskih i peruaanskih vojnih odličja, a između ostalih i francuskim Odličjem za hrabrost (Orden legije časti) i Ratnim križem s palmom...

— Leonard ELERŠEK —

Od početka XVIII. stoljeća, obitelj Bjelovučić iz mjesta Janjine na Pelješcu davala je velik broj pomorskih kapetana i brodara te stekla znatan imetak. **Ivan Bjelovučić**, kojega u Peruu nalazimo pod imenom Juan Bielovucic, a u Francuskoj pod imenom Jean Bielovucic Cavalier, rođen je 30. srpnja 1889. godine u glavnem gradu Perua, Limi, od oca Hrvata Mihe Bjelovučića, rođena u Košici u Rijeci Dubrovačkoj, i majke Francuskinje Adrienne Cavalier. Ivanov otac bio je vrstan pomorski kapetan, koji se, trgujući po svijetu, skrasio u Južnoj Americi, u Peruu. Kada je Ivanu bilo osam godina otac mu se teško razbolio te otišao na oporavak u Dubrovnik, gdje je uskoro i umro. Po očevoj smrti majka s djecom seli k svojoj obitelji u Francusku. Bjelovučić se školovao u Parizu te tu završio studij i stekao diplomu iz filozofije i književnosti.

S devetnaest godina, 1908., upisuje se u zrakoplovnu školu braće Voisin. S velikom sigurnošću možemo ustvrditi da je to prvi Hrvat u povijesti koji je samostalno letio zrakoplovom. Dana 10. lipnja 1910. godine dobiva letačku dozvolu francuskog aerokluba s rednim brojem 87. U vrijeme izdavanja dozvole Bjelovučić je u Mađarskoj i sudjeluje na I. budimpeštanskom aeromitingu (1. do 15. lipnja 1910. godine). Tu se prijavljuje pod svojim hrvatskim imenom, kao Ivan Bjelovučić. Dana 9. lipnja doživljava havariju, ali srećom ostaje neozlijeden. Bjelovučić

■ U odori peruaanskog časnika ratnog zrakoplovstva

od tada neumorno pohađa zrakoplovna natjecanja. U rujnu 1910. godine sudjeluje na Tjednu zrakoplovstva. Leti od Pariza do Bordeauxa i postiže dotad neviđen rekord u daljinskom letenju. Krenuo je 1. rujna 1910. letom u četiri etape, a na odredište stigao 3. rujna s prevaljenih 540 km u roku od 6 sati i 15 minuta. Tijekom 1910. godine sudjeluje na milanskoj utrci Circuito Internationale Aereo Di Milano, gdje u velikoj i teškoj konkurenciji između 25 natjecatelja svojim Voisnom, ispred Talijana Enrica Breggia, osvaja veliku nagradu. Za sobom ostavlja i velikane kao što su Latham, Paulhan, Chavez i Weyman. Dana 20. listopada 1910. go-

dine Bjelovučić postaje prvi avijatičar u povijesti koji leti s pariškog aerodroma Le Bourget kada se tamo organizirao I. međunarodni zrakoplovni miting. Le Bourget je i danas stožerna zrakoplovna priredba u svijetu zrakoplovstva. Godine 1910. Bjelovučić leti od Pariza do Angoulême, obletjevši pritom Eiffelov tornanj. Vijest o obljetanju pariškog tornja i fotografiju letača objavljuje zagrebački "Vijenac", a Hrvatska se ponosi svojim sinom. Po nalogu tvrtke Hanriot, 1911. godine Bjelovučić leti za istočnu Francusku. Preletom relacije Pariz-Nancy (295 km) za 2 sata i 50 minuta ruši rekord svog velikog učitelja Louisa Paulhana.

Prvi let u povijesti Perua

Još 1910. godine, peruańska Liga za zrakoplovstvo, bliska vojnim krovovima, zadužila je Ivana Bjelovučića za nabavu prvog zrakoplova iz Francuske. On se na poziv te družbe, 15. siječnja 1911., vraća u rodni Peru sa zrakoplovom i stručnim tehničkim osobljem. U Santa Beatrizu ostvaruje prvi let u povijesti Perua, u nazočnosti predsjednika države te vojnih i civilnih uglednika. Leti nad gradovima Limom i Callaom te iznad Tihog oceana. Dana 29. siječnja 1911. godine, leti na relaciji od Lime do Ancone s vremenom od samo 20 minuta nakon čega je svečano primljen u Gran Hotelu, koji je, dodajmo usput, bio u suvlasništvu uglednih peruaanskih Hrvata. Bjelovučić 30. siječnja 1911. godine po-

činje s obukom letača i postaje direktorom i instruktorom u prvoj zrakoplovnoj školi na južnoameričkom kontinentu. U Pariz se vraća s činom pukovnika peruaanskog zrakoplovstva i preuzima dužnost vojnog izaslanika za zrakoplovstvo. Dana 12. svibnja 1911. godine, nakon uleta s pariškog letjelišta Issy, njegov se zrakoplov našao u plamenu. Spasio se hladnokrvnim skokom s male visine. Avion je potpuno izgorio, a pilot je spasio živu glavu. Malo poslije, 28. svibnja 1912., Bjelovučić leti širom Europe, sudjeluje u utrci Pariz-Rim-Torino u konkurenciji od dvanaest natjecatelja. Krajem 1912. postiže novi rekord kada Bleriotovim dvokrilcem uzlijeće do visine od 2200 metara u samo 12 minuta. Hanriotovim dvosjedom s motorom Gnome od 100 ks osvaja brzinski rekord na II. vojnom natjecanju u Francuskoj, u kolovozu 1912.

Pobjeduje širom Francuske, a popularnost mu je neizmjerna. Godine 1912., pariški dnevnik Le Matin, nevjerljatne naklade od 1 200 000 primjeraka, proglašava ga najboljim francuskim zrakoplovcem. Le Matin je za novinski natječaj prijavio sve glasovite francuske zrakoplove, najavljeni su "bezbrojne nagrade" vrijedne 500 000 franaka i prva je zrakoplov, druga automobil, a treća vila u okolini Pariza. Najbolji letač određen je glasovima golemog broja čitatelja. Biti najbolji francuski letač značilo je biti i najbolji letač u Europi i na svijetu jer su tada Francuzi držali golemu većinu svjetskih zrakoplovnih rekorda.

Bez odustajanja

Bjelovučić se odlučuje svladati Alpe na istoj relaciji na kojoj je 1910. godine visinski rekorder Peruanac Chavez izgubio život. Početkom 1913. godine na alpskoj visoravni pokraj lječilišta Briegberg, dao je sagraditi kolibu, u kojoj je sastavio svoj monoplan tipa Hanriot s motorom od 80 KS. Unatoč iznimno snažnom zrakoplovu, prvi pokušaj preleta, 14. siječnja 1913., nije uspio pa se Bjelovučić vraća u bazu. Pričekao je nekoliko dana smirivanje vjetra te 25. siječnja ponovo uz-

ligeće u 13 sati iz Monte Cerata. Letio je pod nemilosrdnim udarima vjetra, no nije odustao. Uspješno je sletio u talijansku Domodossolu. Postao je prvi pilot u povijesti koji je uspješno svladao Alpe. Pri preletu je postigao visinu od 3200 m, što je bio i novi visinski rekord. U Domodossoli je dočekan s ovacijama, a od tvornice Hanriot dobio je nagradu od 50 000 franaka. Taj povijesni let avijatičar osobno opisuje u članci-

lja zrakoplovne škole u Remisu. Letenjem se bavio sve do 1920. godine. Odlikovan je nizom francuskih, belgijskih i peruaanskih vojnih odličja, a između ostalih i francuskim Odličjem za hrabrost (Orden legije časti) i Ratnim križem s palmom.

Bjelovučić se poslije vraća u rodni Peru, gdje je do kraja života vezan uz zrakoplovstvo i postaje zapovjednikom Peruanskih zračnih snaga. U Peruu uživa status nacionalnog he-

Bjelovučić u kabini Hanriota

ma "Como atravese los Alpes" i "El testamento de Chavez", koji su izdani u časopisu "El Auto".

Iste godine, avionom tipa Ponnier s motorom Le Rhone od 60 KS postiže nov rekord. U 150 sekundi uspijeva se popeti na visinu od 1000 metara, što je nevjerojatan rezultat u brzini uspinjanja.

Niz odličja

Početkom I. svjetskog rata, 1914. godine, pristupa Francuskom ratnom zrakoplovstvu kao časnik francuske i peruaanske vojske i leti u proslavljenoj borbenoj eskadrili Les Cigognes (Rode). Tijekom rata izvodi brojne izvidačke letove nad Belgijom. Nakon ranjavanja, radi kao voditelj tima za ispitivanje zrakoplovnih motora u tvrtki Bellanguer. Poslije preuzima dužnost upravite-

roja, a njegovo je ime upisano u knjigu Libro De La Peruanidad.

Za vrijeme II. svjetskog rata, Ivan Bjelovučić sudjeluje u francuskom Pokretu otpora. Bio je i padobranac, a u 57. godini života skočio je padobranom s Eifellova tornja. Umro je 14. siječnja 1949. godine, u bolnici Chaillot u Parizu.

General i zapovjednik peruaanskog zrakoplovstva Pero Zlatar-Štambuk objavio je 1990. godine, u Limi, Bjelovučićevu biografiju pod naslovom "Bielovucic - pionero da la aeronautica Castrense", za čiji bi se prijevod u Hrvatskoj trebala iznaći sredstva.

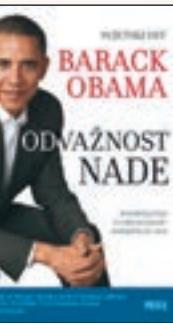
Prevodeći ovu nevjerojatnu životnu priču, zapitao sam se zašto dubrovačka zračna luka u Čilipima ne nosi ime ovog, u domovini zaboravljenog, velikana zrakoplovstva. ■

Barack Obama: *Odvažnost nade*, Profil International, Zagreb, 2008.

Knjiga *Odvažnost nade* Obamin je priziv jednog novog tipa politike - politike koja se oslanja na međusobno razumijevanje. Vrlo jasan u svojoj viziji američke uloge u svijetu, osvježavajuće iskren dok piše o svom obiteljskom životu i vremenu provedenom u Senatu, Obama u ovoj knjizi iznosi svoja politička uvjerenja i poticaje za negubljenje vjere u optimizam, koji nas oduvijek određuje i naša je najbolja nada na putu napretka. Ta Obamine druga knjiga objavljena je 2006. pod izvornim naslovom *The Audacity of Hope: Thoughts on Reclaiming the American Dream*.

Autor predgovora, sociolog Dražen Lalić, ustvrdio je da se to djelo može promatrati kao drugi dio Obamine autobiografije, s obzirom na to da je dječačke i mladenačke dane 1995. opisao u knjizi "Snovi mojega oca: priča o rasi i baštini" (koja je također prevedena u Hrvatskoj, ali nakladnik još čeka Obamin vlastoručni potpis odobrenja kako bi je mogao pustiti u tisk), ali i kao multidisciplinarni publicistički studiju o odnosu politike i društva u suvremenom SAD-u. Lalić smatra da je knjiga *Odvažnost nade*, koju je Obama objavio nekoliko mjeseci prije kandidature za američkog predsjednika, jedinstvena i zato što je, unatoč tome što je napisana bez suautora i "ghost writera", postala nacionalni bestseler.

Barack Obama rođen je u Honoluulu (Hawai, SAD) 1961. godine. U svojim ranim dvadesetima pronašao je svoj poziv radeći u siromašnim zajednicama u južnome dijelu Chicaga. Poslije je krenuo na pravni fakultet na sveučilištu Harvard, gdje je postao prvi crni predsjednik časopisa "Harvard Law Review". Vrativši se u Chicago, 1996., izabran je u senat države Illinois. Barack Obama održao je uvodno izlaganje na nacionalnoj konvenciji Demokratske stranke 2004., a iste je godine izabran u američki Senat. Zbog govorničkih sposobnosti mnogi ga smatraju najvećim osvježenjem i nadom Demokratske stranke.

Mirela MENGES

FILMOTEKA

Vicky, Cristina, Barcelona

- američka komedija
- trajanje: 108 min
- redatelj: Woody Allen
- distributer: Discovery film&video
- glume: Penelope Cruz (Maria Elena), Scarlett Johansson (Cristina), Rebecca Hall (Vicky), Javier Bardem (Juan Antonio)

Vicky i Cristina, dvije mlade Amerikanke, provode bezbrižno ljetu u Barceloni. Dok je Vicky smirena i vjerna svom zaručniku, Cristina je uvek spremna na avanturu. Kada djevojke upoznaju karizmatičnog španjolskog umjetnika i njegovu otkačenu bivšu suprugu, započinje prava zabava. Neočekivana, urnebena i pomalo konfuzna razotkrivajuća zabava...

Najnoviji film伍迪ja Allena od samog početka ostavlja bez daha. Kadrovi jednog od naljepših gradova na svijetu odmah vas toliko ponesu, da ostatak filma možete mirne duše provesti u nekom užvišenom, lagano euforičnom stanju. Priča o dvije prijateljice Amerikanke koje dolaze preko ljeta u glavni katalonski grad, te ubrzo bivaju uvučene u neobične ljubavne odnose (od sekса za jednu noć pa do ljubavnog četverokuta), toliko je dramaturški jasno ispričana da uistinu, po tko zna koji put, morate zaključiti kako je Woody Allen genij. Po tisku razvikane, a u filmu uistinu odlične, Scarlet Johansson i Penelope Cruz ostaju, po mom mišljenju, ipak u sjeni Rebecke Hall i uvek sjajnog Javiera Bardema. Njihov odnos u filmu (ljubavnika kojima nije suđeno) zaista oduševljava - kako glumačkim bravurama, tako i uzajamnom kemijom. Ponovo Allen demonstrira što to znači "nevidljiva" režija i po tko zna koji put pokazuje kako redatelj koji je doslovno zaljubljen u svoje glumce prilagođava vlastiti stil njihovim osobnostima. Prava je stoga šteta što smo u službenoj hrvatskoj distribuciji ostali zakinuti za dva pretposljednja Allenova filma. Srećom, postoji kabelska televizija.

Leon RIZMAUL

Političko iskušavanje

Kratki odlomak Matejeva evanđelja (22,15-21), o kojemu će katolici razmišljati u nedjelju 19. listopada, opis je jedne političke provokacije. Dakle, konfidenti se približuju Isusu i traže izjavu kojom će ga, kakva god ona bila, politički kompromitirati i moralno diskvalificirati. Metodom profesionalnih doušnika obraćaju se Isusu: *Ti si pravedni religiozni učitelj, kažu mu, a nas kao prave vjernike muči je li moralno dopušteno dati caru porez. Isus čita njihove naume, ali ipak prihvata izazov. Najprije im razotkriva dvoličnost: "Zašto me iskušavate, licemjeri? Pokažite mi novac!"*

Na primjeru novca Isus razotkriva da provokatori nemaju moralnih dilema, nego da političke namjere pakiraju u religiozni govor. Moralni problem nije u plaćanju poreza, nego u novcu kao simbolu božanske moći. Taj rimski novac bio je pravo svetogrđe za židovsku vjeru. Na prednjoj je strani bila ugravirana careva glava s natpisom: *Car Tiberije August sin božanskog Augusta*. Na drugoj je strani čitava careva figura s natpisom: *Veliki svećenik*. Za pravoga su vjernika ti natpisi bili sablazan, ali sugovornicima Isusovim to nije smetalo. A to je zapravo moralni i religiozni problem na koji Isus daje odgovor: "Caru carevo, a Bogu Božje!"

Isus tumači prvu Božju zapovijed: "Ja sam Gospodin, Bog tvoj i nemaj drugih bogova uz mene." Nijedna vlast ne smije zasjeti na prijestolje Božje. To je vrhovni kriterij odnosa prema svakoj zemaljskoj vlasti. Ni jedna vlast ne smije zagospodariti savješću Isusovih vjernika. Kršćanska je savjest Božje područje i zato autonomna od svake zemaljske vlasti. Kad je židovsko Veliko vijeće htjelo ušutkati mladu Crkvu, Petar i apostoli su odgovorili: "Treba se više pokoravati Bogu nego ljudima!" (Dj 5,29). Držanje pred zemaljskim vlastima povjesna je preokupacija Crkve. Isus je božanskim autoritetom poslao u svijet svoje učenike: "Idite po svem svijetu i propovijedajte Radosnu vijest svakom stvorennju" (Mk 16,15). Stoga se djelovanje Crkve ne može ograničiti na privatnost i intimu. Vjera se ni pred kojim autoritetom ne smije povlačiti iz javnog života. S druge pak strane, kršćanin ne smije ignorirati političku vlast. Apostol Petar dao je zlatno pravilo: "Sve poštujte, braću ljubite, Boga se bojte, cara častite!" (1 Pt 2,17). Isusov je, dakle, odgovor na političku provokaciju: *Caru samo carevo, a samo Bogu Božje!*

Ivan NIMAC

16.-19. listopada 1813.

Bitka naroda kod Leipziga
U bitki kod Leipziga Napoleon je nanesen još jedan, ovaj put odlučujući poraz, nakon kojega se francuska vlast više nikad nije vratala na područje Poljske i Njemačke. Udržena koalicija

europejskih država, sastavljena od 320 000 austrijskih, pruskih, ruskih i švedskih vojnika, okružila je 185 000 francuskih vojnika kod Leipziga. Napad je započeo u 18 sati 16. listopada 1813., a kada su se, nakon tri dana, Francuzi počeli izvlačiti iz obroča preko mosta na rijeci Elster, učinilo se da će se izvući neporaženi i organizirati za novi boj. No, u trenucima panike Francuzi su sami digli most u zrak, ostavljajući još velik dio vojske u okruženju. Savezničke trupe su to iskoristile i zarobile više od 30 000 francuskih slabo naoružanih vojnika u Leipzigu. Bitka je pokazala kako je Napoleonova sjenja nad Europom sve slabija i kako će se reakcionarna europska feudalna elita još neko vrijeme održati na vlasti, a društveno revolucionarne francuske ideje na kraju će se prihvati mirnim evolucijskim putem, a ne silom, kako je to namjeravao Napoleon.

19. listopada 1991.

Izlazak konvoja iz Vukovara

Uz pristanak svih strana umiješanih u sukob tijekom srpske agresije na Hrvatsku, humanitarni konvoj Liječnika bez granica krenuo je prema Vukovaru kako bi iz prenapučene bolnice izvukao teške ranjenike, za čiju njegu ondje već dugo nije bilo uvjeta. U Mikanovcima, 30-ak km od Vukovara, pripremljen je prihvatni centar, odakle su se ranjenici trebali poslje rasporedivati po gradovima diljem Hrvatske. Kada je konvoj oko 11 sati krenuo iz Vukovara prema Nuštru preko Bogdanovaca i Marinaca, u području oko konvoja započela je pucnjava te je kretanje kolone zaustavljeno. Do 15 sati konvoj s evakuiranim ranjenicima vukovarske bolnice još uvijek se nalazio u Bogdanovcima, a napadi VBR-a na Nuštar nisu prestajali. Konvoj je potom krenuo prema Šidu (Srbiji), dok jedan od kamiona nije naletio na minu. Ranjene su dvije medicinske sestre, Švicarka i Luksemburžanka. Konvoj je nastavio prema Šidu, a na povratku, kod Lipovca, preuzeли su ga hrvatski redarstvenici. Tako je, nakon više od 12 sati lutanja, konvoj sa 103 teška ranjenika iz vukovarske bolnice stigao napokon na područje koje kontroliraju hrvatske snage.

Leon RIZMAUL

WEB INFO

www.kbismarck.com
www.hmshood.com

Ovaj put iznimno predstavljamo dvije web-stranice, no vrlo brzo će vam biti jasno i zašto. Službeno, web-stranica s URL-om www.kbismarck.com posvećena je poznatom bojnom brodu koji je pod zastavom nacističke Njemačke, u bitki s engleskim brodovima, potonuo u svibnju 1941. godine. Bila je to prva i posljednja plovidba broda **Bismarcka**, završila u vodama sjevernog Atlantika. Olupinu je 1989. pronašao poznati francuski podmorski istraživač **Robert Ballard**.

Site preporučujemo zato što njegov sadržaj uvelike nadlaže temu **Bismarck**. Naime, vrlo je bogat i zanimljiv, izvrsno opremljen povijesnim i tehničkim podacima, fotografijama i grafikama, prava poslastica za sve koje zanima mornarička povijest II. svjetskog rata. Postoji čak i prigodan kviz, te mjesto za raspravu. Već smo rekli, **Bismarck** nije jedina tema: možete štošta saznati i o drugim brodovima koji su vodili veliku bitku na **Atlantiku**, a dostupni su i linkovi k drugim brodovima i događajima. Za početak, ponudit ćemo vam site www.hmshood.com, posvećen pak britanskom bojnom brodu **Hood**, koji je potonuo kao prva i jedina **Bismarckova** žrtva, no vrlo brzo je osvećen. I taj site iznimno je bogat i prilično sličan siteu posvećenom njegovu rivalu... U svakom slučaju, ni kod jednog nećete pogriješiti, a klik na link jednog broda sigurno će vas potaknuti da uskoro posjetite i drugi...

Domagoj VLAHOVIĆ

ZAGREBAČKE MAŽORETKINJE AUDICIJA

informacije: 34-65-886
ZAGREBAČKE MAŽORETKINJE AUDICIJA
u PALMOTIČEVOJ 30
subota 18.10. u 18 h ili utorak 21.10. u 20 h
godišnje nastupa 12 milijuna ljudi
165 nastupa za Hrvatski nogometni savez
otvarali više od 100 svjetskih i europskih prvenstava
220 nastupa godišnje
550 novinskih članaka
Prosjekna članarinu 50 kn
20% članova oslobođeno je plaćanjem članarine

5.11 TACTICAL SERIES®

Croatia www.kroko.hr

 KROKO
International

VIKING TACTICS™
gear, packs & cases

TARANI SERIES™
professional knives

NEW XPRT™ BOOTS

TAC SL5 GLOVES

MEETS CE CUT RESISTANCE
EN388 LEVEL 5
REQUIREMENTS

New SL5 Gloves, page 31

5.11
TACTICAL SERIES

WWW.511TACTICAL.COM